

3 0112 072882399

פרץ הירשביין.

№ 102

אזיה יענער זייט מייד.

אדראטע אין דריי בילדער

הבררים בלומען.

א דראמאטישער עסויד.

פערלאנג די וועל מי חילנא.

דזק פון י. פיראזשניקאוו.

1908.

Hirschbein
auf jener Seite reich [etc]
פרץ הירשביין.

אויף יענער זייט טיף.

אנדאקע אין דריי בילדער

קברים-בלומען.

א דראמאטישער קטיוד.

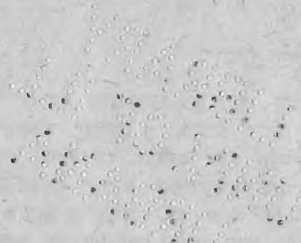

פערלאג: דרי וועלט' ווילנא.

1908.

ПО ТУ СТОРОНУ РѢКИ.—НАДГРОБНЫЕ ЦВѢТЫ.

П. Гиршбейна.

אויף גענער וייט טייך.

אדראמע אין דריי אקטען.

די פערזאנען:

מנשה, אגאלטער פאראמשטיק. בלונד.

יאכנע, זון פרוי.

מירל, ווייב אייניקעל.

אגאלטערקאנטער.

מענטשען.

9m1388

Р 23760

296,025
H61a

אלע רעכטע אויפצופירען אויף דער ביהנע ווי אויף איבער
געטען בעהאלט דער אומאד פאר ויך.

ВИЛЬНА.

Типография І. П. Пирожникова. Завальная № 24.

1907.

ערשטעם בילד

א הילצערן שטובל בים ברעג סוף, וועלכע בעשעדהט פון א לאנג-ליכען ציטער און פון א קליין חרד' לינקס. א גרויסער באק-אייזען מיט א הרובע גלייך בים ארינקומען. דאס מעגל בעשעדהט פון א טיש מיט א פאר בענקלעך ניט קיין געסארבענע א פאר טאפטשאנעס א. ד. גל. - ארום האלבע נאכט. עס לאזט זיך הערען א גערויש פון וואסער, דאס קנאקען פון די קרוינס אייז, וועלכע שלאנען זיך צוזאמען. דער ווינד ריסט די סענסטער. א געל חלבינעס ליכטעל ברענט און קנאקט אויסן קאסטער איבער דער הרובע.

מנשה וועט אלזון בים אויזען. נאך א לאנגען שטיל-שוויצען. ווי לאנג אין שווער עס ווערט ביז דער ווער. פער-נעהמט זיין ארט! ווי ער וואלט זיך צו וואס ציהערען. דער ווינד פליסט דך אליין ווינעס... אליין ווינעס... מירל, די שלאפסט? מירל (איהר שטימע הערט זיך פון חרדל). אין איך האב געמינט ווידע, אז די שלאפסט שוין - וואס מדיסט? מנשה. וואס פארה נישט, וויל איך דעהערען. ס'פלאצט דאס אייז, קרוינס טראנען, יאנען זיך איינע נאך דער אנדערער... נאך אין אזא צייט פלעג איך ליעב האבען פארהען אין שילעל צים אנדער ברעג. וואו פראם ווען פראם, די קרויז לויפט ווי נאך א נאש, אבער פלינקער פון איהר בין איך געווען. איך האב איהר וועג שטענדיג פערשטאנען, זי מינעס קיין מאל נישט. די טאנע קינג בעשעדהט אין אויסמירען: מען דארף כאפען מיטן אויז, ווען צי קרענען רעכטס אין ווען לינקס... וואו מיר מירל, עס ברענט וואס אין שטיב?

מירל. אויפן קאסטער א ליכט.

מנשה. גופים טונקעלער ווי שטענדיג וועט מיר היינט אליין אויס דורך מינע אויסגעלאזשענע אויגען. ווי מיט שווארצע פער וואלט אליין אויסגעפלאסטערט געווען (גלעט זיין בארד). אפילו מיין גלידע וויכע בארד וועט אויך אויס שווארץ, ווי אין דער יאנענד... אף יאנענד... יאנענד...

מירל. הערסט, ווידע, ווי דער טייף קעהרט די וועלט? ס'כאפט א שחעק! וואס וואלט זיין, ווידע, ווען דער פראם וואלט איצטער אויף אידעס געווען?

מנשה. ווי וואלט ער געווען, מיין קינד?

מירל. אז מען האלט איהם אין השון נישט אראפגעטענען פון טיף.

מנשה. וואלטען איהם די קרעס איין אויף שפעטער צו- שלאגען... די קרעס איין איהם אפער, נישט אזוי שטארק, אבער אז דער נאנצער מין מראנט זי. וואסער איז נישט קען קלונקענס (טראכט און וויילע). דאס איז נישט פאר דעם געדונקען געווען. אינ- טערין בעהער דאס, וואו עס איהם זיך דער ליימגענער פלאץ, זענען אמאל דריי הונדער געשטאנען - איינס האט צום פרייז גע- הערט... און אז דער טיף האט זיך געשפילט, האט ער זי אלץ מיט זיך פערטאנען... אין גענעם יאָהר טאקן איז עס דער עדיק דערנעפאָרדען. זיין אויג האט אלץ געזעהן; זיין מה האט אלץ פערשטאנען... קיין זאך איז פון איהם נישט געווען פֿער- באַרענען...

מירל. איך געה אדוים ווידע, צו דיר.

מנשה. שלאָף בעסער, מין קינד.

מירל. איך קאן נישט שלאָפען, די פֿענסטער קומען ארויס צום טיף. עס הייטט אין רייסט - הערסט דאָך ווי עס פֿליסט, רייסט דאס דאָך.

מנשה. אלץ האט זיין אויג בעמערקט. „מיט יענע הויזער איז נאָר נישט פֿערדליך“, האט ער צו זיין נבא געזאגט, ווען ער האט אויף די דריי הויזער אנאויג געווארפען. „איינע - זאנט ער - איז דער פֿונדאמענט נידעריגער פֿון אלע געבויט אין דאָס דאָך שטארצט ארויס העכער פֿון אלע...“ דאָס איז דעם פֿריינס הויז געווען...

מירל. ס'האט אמאל געטראָפֿען, ווידע, אז דאָס וואסער האָל אפֿראָם פֿערטראָגען?

מנשה. מען דערלאזט נישט, מין קינד; עס האלט גרייליך געטראָפֿען - נאָר מען דערלאזט נישט. - נאָר צו וואָס צינערמט מען איהם, ווען דער טיף הויבט זיך אָן שטעלען? עס האט אמאל יאָ געטראָפֿען, אבער ס'איז אין מיטען וועג געווען. מירל (הויפט ארויפ). איינגעוואקסען אין אַ טיף. די האָר צולאָנגען. אַט ווען איך מיר, ווידע, געבען דיר. שלאָפען וויל איך סיי ווי נישט (וועלעט זיך צום אלטען). דערזעהל, דערזעהל, ווי איז דאָס געווען, בעת דאָס וואסער האט דעם פֿראָם געטראָגען?

מנשה. אין מיטען וועג איז עס געווען. דעם נאנצען וועגער האט געמפולט - אהענגער איז טאקן אין יענעם יאָהר גע- ווען - אלץ איז ציפּוילט, צישימלעט געוואָרען. אין ווען ס'הא-

בען די הענגענס דערגרייכט נאָר ווייט, האָט דער טיף זיך צו- שפּילעלט אין האָט מיט זיך דעם פֿראָם פֿערטראָפֿט... יאָ, איך געדונקען עס נאָך ווי היינט...

מירל. עס איז, מסתמא, שעהן געווען צו זעהן, ווי דאָס וואסער האט איהם געטראָגען?

מנשה. נון, מין קינד, אזוינע וואָסען זענען נאָר נישט שוין. פֿון וואסער האָל שוין גאט אלעין אויסגעטען (הערט זיך צו. טאפּט ארום זיך). ספּיפּט, ספּיפּט... וואו פֿונט מין קינד? זען זיך נאָרענטער צו מיר!

מירל. ס'איז דיר קאלט, ווידע?

מנשה. נון, מין קינד (נלעט זי). ווען די פֿונט גע- באַרען געוואָרען האָט מיר שוין די ליכטיגע שוין געפֿעהלט; נאָר דעם שטאָנען דאָס איך בעמערקט, מין לעב קינד. פֿון אפּוועל פֿונט שוין, מיט נאָט'ס סדר, אַנדויסע אויסגעוואקסען - אין מין אויג זעהט דאָך נישט. פֿונט געוואָסען אין די מאמע דענע, דעם מאמע פֿנים געדונקען איך נאָך: שוין איז זי געווען אין דער זענער, ווי די ליכטיגע ווין; מיט איז זי געווען - נאָר קיין גליי- פֿען... (שווייגט און ווילע). אַט אזוי האָט אַמענש דאָס נאנצען לעבען דעם אויף אַשטוקעלע גליק, נאָר אז דאָס גליק קומט יאָ, איז שוין דער מענש נישט... וואָס האָט דעם מאמע נישט גע- שדאָן, אז דער פֿונט ברוך דאָ וואָל זי בענטשען? צדקות איז צדקות; גמילות חסדים, קמעות אין פריות פֿון נישט יודען (טאפּט מירלען אויפֿין האַרצען).

מירל. וואָס טאפּסט, ווידע?

מנשה. איך טאפּט צו די קמיע איז נאנץ אויפֿן האַרצען דענעם.

מירל (שלעפט ארויס פֿון פֿונט אַ קמיע צוגעבונדען צו אפּגענדעלט). אַט איז זי, ווידע, צום בענדעל צינעקניסט... וואָ מיר, ווידע, האָט איז דאָרט אזוינס אינווענע?

מנשה. וואָלט עס היטען, מין קינד, ווי דעם שוואַרצ- אפּעל פֿון דעם אויג (טאפּט די קמיע). דאָרט איז דעם גליק בע- טראָבען. דאָס איז די שמידה, וואָס וועט דאָ פֿון אל-דאָס פֿון פֿענדענען... דעם מאמע איז נישט ווערט געווען ביי גאט צו זעהן מיט איהרע אויגען איהר בעגעהר, האָט זי דער מיט פֿערטענען גלייך ווי די פֿונט אויף די וועלט געקומען. איהרע אויגען האָ- בען דאָך שוין נישט געזעהן, פֿערמאכט האָט זי דער מיט... נאָר איהר האַרץ האָט דאָס גליק געשפּורט: מיט אַשטוקעלע אויף

אידר פנים האט מען זי אין קבר געלעגט (מראשט אהילע). אידר הארץ האט אוראזי דאס גליק געשפירט: די קמיע פון דאס איי-גענעם צדיק איז אויף אידר הארץ געהאנגען אין דעם צדיקים ווער-טער זענען געווען אין אידר הארצען בערגאבען...

מירל (קנעדערש). האט מיר די מאמע גאר נישט געוועהן? מנשה. נון, מירן קינד, די אויגען אידרע זענען שוין גע-שלאפען געווען.

מירל. צילעב מיר איז זי געשטארבען? מנשה. צילעב דיר, מירן קינד; די בויז אידר גליק גע-ווען אין אידר אויב האט דיר שוין מער נישט אנגעוועהן.

(שטיל אהילע).

מירל (פערטראכט). צילעב מיר איז זי געשטארבען? מנשה. פאר פסח איז עס געווען. דער טיף האט זי היינט געדרישט אין געליאדענט. דאס וואסער איז שווארץ געווען אין מיט אהייבען שוים בערגעקט. פון זענען בוימגל, וואס שטעהט אויף יענער זייט טיף אנטקעגען דעם ברוקעל, האט זיך קוים דער שפיץ אהייבען געווען. עס האט זיך מסתמא פאר דער צייט אויפ-געהויבען. פון מיטע צי מיטע איז דאס וואסער געשטויגען אין פון מיטע צי מיטע איז אין אוינער שטוב דאס גליק געהאקען: דין מאמע האט געוואלט אויף אידר האנד א קינד טראגען; דין טאטע האט געוואלט א טרויסט נאך זיין שווערער ארבייט - אין אויף האב געוואלט פון אויך אלעמען נחת האבען... שטארקער אין שטארקער איז געווארען דאס וואסער, אין אז דאס בוימגל דאס זיך שוין אין גאנצען בעהאלטען, זיין א שוועקליכער ים האט די גאנצע געגענד אויסגעוועהן, איז ביי אינו די שמהה אין שטוב גרויס געווארען... דין מאמע איז צי קינד געטאנען. מיט דיר, מירן קינד... (מראשט אהילע). דאס איז שוין די לעצטע שמהה גע-ווען... אט זיין איצטער האט דעמאלט אויך דער וועג געפירט... דאס איזו האט געפלאצט אין געפלאצט... אין אז דאס וואסער האט אנגעהויבען אפפאלען - האט זיך שוין דאס אינגליק געוואקסן צי אינו דורך פלעכטער אין שטוב... פליקט מעג האט עס געדרי-ערט - פליקט מוראדיגע טעג. שמהה אויסגעמישט מיט טויט-שרעק... אינווערע ווערער האבען געקלאפט פון שרעק אין פון חרה... אין אז דאס וואסער איז אין גאנצען אפגעפאלען, אין שווארץ זיין שטענדיג אין די ברעגעס זיך בעהאלטען - האט זיך דער ביווער צארן אויף דין מאמען אויסגענאמען...

מירל (קנעדערש ציטראקען). הערסט, זיידע, זיין דער טיף שטענענט ווער... פונקט זיין די דערצעהלסט... דאס וואסער איז אזוי גרויס! אויף האב נאך ביי מאג געוועהן, אז דער בויס געבען ברוקעל דאס זיך שוין געמינקט אין וואסער...

מנשה. אלץ האט דאס וואסער פערטראגען... אלץ מיט זיך פערטמען! ביי דיר - דין טאטען, דין מאמען; ביי מיר - די שוין פון מינע אויגען (שוויינט אהילע). האסטו געוועהן, מירן קינד, אז דאס וואסער האט זיך שוין בויז בוימגל פערטמען?

מירל. געווען; כהאב עס אליין מיט מינע אויגען גע-ווען.

מנשה. איז עס שוין ארויס פון די ברעגעס? מירל. געווען ארויס פון די ברעגעס - הערסט דאך, זיין עס דרישט... הערסט, זיידע, אויף וויל דיר עפס דערצעהלען... כוועל דיר עפס דערצעהלען (גלעט איהם זיין בארד).

מנשה (נעהמט זי ארויס). אויף פיהל אין די הענד מינע, זיין די וואסער (גלעט אידרע הארץ).

מירל. כוועל דיר עפס דערצעהלען, זיידע! מנשה. וואס, מירן קינד? מירל. נעכטען האט זיך מיר געהלויבט... מנשה. וואס האט זיך דיר געהלויבט, מירן קינד?

מירל. אז אויך שלאף אויפן פראם - ווער איז עס געווען. איז געקומען אהייבעל אין האט געוואלט, ביי מיר די קמיע אראפגענומען. אין אמשעפאק איז זי געגאנגען... זי איז צי מיר אזוי שטיל ציגעטאנען... אפשר איז עס די מאמע געווען?

מנשה. געוואלט די קמיע אראפגענומען? מירל. יא.

מנשה. פון הארצען? מירל. אוראזי פון הארצען; אויך פון געלענען מיטן פנים אהייב.

מנשה. פאר וואס האסטו עס מיר בארד נישט דערצעהלט? מירל. דער באבען האב אויך דערצעהלט; אויף האב מיט אידר געשלאפען... הערסט, זיידע, מיר ווילט זיך אמאל... (שוויינט).

מנשה. וואס ווילט זיך דיר, מירן קינד? מירל. מיר ווילט זיך אמאל געפאנען די קמיע אין זעהן. וואס אינוועגט איז.

מנשה (עומד אצל). מיין קינד: וואס האסטו געזאגט?
 מירל: שוואק, מיר וואלט זיך געטאמאל טראגן; עס היינט
 אויפ'ן האלדז... איר ווילט אפאל וואס, וואס איז דאס אינווע-
 נג... צי וואס היינט עס?

מנשה: דאס איז עס צי דיר דין מאמע צי הלום גע-
 קומען. מען האט זיך דערמאנט, אז די וואלט אנהיים פערברעך
 געגען. מען האט עס אהר אין דעמאל אנגעזאגט. גישט אימאסט
 איז דין הלום געווען, מיין קינד. אשעכטער געהאט האט זיך
 דיר אין הארצען פערנעגט... שוועט דיר נאך דער טאטע דיר-
 גער אויף צי הלום קומען... עס קאן, הלילה, דעם נאנצען דעמאל
 אויסהערען.

מירל: דער, וואס, די מאמע איז אין אשעכטער גע-
 נאנצען?

מנשה: כאיז נישט געשטימט, ווער דער צדיק איז גע-
 ווען... די לעכטע זיין צינדט זיך מיר אן פאר מינע אויסגע-
 לאשענע אויגען אין איר ווער ווי ביי טאג - ווען נאך איר טראכט
 וועמען זיין נאמען... מיט זיין דערפארען האט ער אינו מיט
 איין האנד געבענטשט אין מיט דער אנדערער געשאלטען... מיט
 איינער געשטראכט אין מיט דער אנדערער געטראכט. נאך פון
 זיין לעבען נאמען מוז מען אלץ מיט דרום פערנעגטען... נישט
 אויפ'ן הארצען - נאך - אין הארצען וואס די קמיע געראכען:
 דאס איז דאס גליק דעם... דעמאל אין ערד קאנען, הלילה, אויפ-
 צושטען, ווען די וועלט פערדערען וואס אינווענע איז גער הויפט
 זיך אויף אין געהט צום פערנעגטער.

מירל: (קוקט איהם נאך צושטעקען). וואוהין געהסטו
 וואו?

מנשה (קוקט אין פערנעגטער). עפס מעהר ווי שטענדיג
 דיישט דאס וואסער...

מירל: געהט וואס, וואו?

מנשה: אויסגעלאשען איז מיר דאס ליכט, מיין קינד. ליכט-
 טאג איז מיר נאך, ווען זיין הילדער פנים שטעלט זיך פאר מינע
 אויגען... עפס מעהר ווי שטענדיג דיישט דאס וואסער.

מירל: כהאב מורא, וואס וואלט די באבע נישט אוועק
 אין דאך איהן.

מנשה: נישט האב קיין מורא, מיין קינד, זיין הילדער נאך-
 מען וואלט דיר געוויס געשיצען... פערדער מוז דאס אינגליק
 קומען, דערנאך קומט דאס גליק... דער צאן האט זיך שוין

זינגען געשטראן: צי אומישען בין איר געגליכען, איר אוי-
 גען - וואס קאן זיין האנד מיר נאך טראגן? מיין טאכטער האט
 ער פון מיר געגענימען, אין דין טאטען האט דער טיף פער-
 נאמען... מיט מיר איז שוין געקומט אין פאר דיר איז נאמט
 חסד גענומען... זינגען לעצטע ווערטער... איר גענומען ווי נאך...
 (שווייט אומלעך). עפס מעהר ווי שטענדיג דיישט דאס וואסער.
 מירל: אפשר, וואס, דערפאר, וואס כהאב... וואס
 כהאב...

מנשה: דין הארץ איז נאך דין... דין מהשבה איז-
 שילדיג... קינדער שטראכט מען נאך פאר די ווער פון טאטע-
 מאמע... דין מאמע איז דין ווי א מלאך אויף יענער וועלט גע-
 טאנען; דין טאטע איז א קדוש געשטארבען... דיר האט נאך
 דער, וואס אין דעמאל נישט פאר וואס צי שטראכען... געהט
 צי מירלען טאפט אהר. בויט וואסען אנגעטראגן? אין שוין, צי
 באוועגט ביז?

מירל: וואס מיינטו, וואו?
 מנשה: כוואל, וואלט מיר אויף דער נאם אויספירען;

כוואל ווען, ווי דאס וואסער האלט;
 מירל: כוואל מינע שוין אנהאט. נאך אין דער פריה
 איז דאס בוימאל בוי דין צוויגען אין וואסער געשטאנען (געהט אין
 צוויגען צימער. דער ווער דייט מוראדיס).

מנשה: דער ווער שטארקט זיך פון מינע צי מינע
 (קוקט זיך איהם, ווי ער וואלט וואס געווען איהם זיך. צי זיך
 איהן). זיין פנים ווייזט זיך וואסער פאר מיר... ווי די ליכט-
 טאג ווי שיינט ער... עפס מעהר ווי שטענדיג דייט דער ווער...
 וואו ביזט, מיין קינד?

מירל: (געהט איהם). קיין, וואס, האלט זיך אן אן מיר.

מנשה: עס מוז שוין געוויס זיין איהם האלבע נאכט. קיין
 אין הארץ אין דער נאנצער גענענד נישטא. היימליכער ווערט עס
 אין אפגינגער נאכט, ווען א קרין פון איהן דערט זיך...
 פיעל בעדייט אין אפגינגער נאכט דאס קרינהען פון איהן...

מירל: וואס! עפס פון דיינע ווערטער היינט האב איר
 זיך גענומען שרעקען, כהאב מורא.

מנשה: פאר וועמען שרעקסטו זיך, מיין קינד?

מירל: כוויים אלץ נישט פאר וואס. עפס דער ווער...
 דער טיף עפס כוויים אלץ נישט פאר וואס...

מנשה. דין צעטעל איז פון איהם אליין בעזעכערט.
פֿירטסטו מיך אויף דער גאס?

מירל. די האַסט, ווידע, קיין מאָל אזוי נישט גערעדט ווי
היינט.

מנשה. יעדעס מאָל, ווען דאָס אייז פלאצט אין די קרעס
שווימען, ווען דאָס וואַסער כאַפט זיך איבער די ברענעס אַרױס,
וואַרט איך אויף דעם גורל, דינעס אין מינעס, מיין קינד... פֿידר
מיך אויפֿן גאס.

מירל. קום, ווידע, איך פֿידר דיר (נעהמט איהם פֿארן
האַנד).

מנשה (גלעזט זי). ביזטו וואַרעם אָנגעהאָן? דער וויד
רייכט... (ווי געהען אַרױס. דאָס פֿיפֿטן פֿון וויד ווי אויף דער
געדויש פֿון וואַסער שטאַרקט זיך. דאָס פֿייער פֿון ליכט לעשט
זיך פֿון וויד).

(פֿויג).

מנשה (ווען שטימט דערט זיך פֿון אינטערן מדר. אינ-
וואַנט). דאָס איז נאָר נישט פֿאַר מיין געדונקען (ער קומט אַרױן.
נאָך איהם מירל ווער עישראָקען).

מירל. ווידע? דאָס וואַסער וועט פֿאַלד אין שטוב אַרױן...
לאַמיר אַנטלויפֿען פֿון דאָנען - כּדאָב מורא! וואָס האַסטו גע-
לאָזט, די באַנע וואָל אין דאָרף אוועקגעהן?

מנשה (שטעמט עישרױט). דאָס איז נאָר נישט פֿאַר מיין
געדונקען... מירל, האַסטו נישט נאָכגעזעהן? אפשר האָט עס זיך
דיר נאָר געדוכט? איז דאָס וואַסער מאַקן אזוי גרויס?...
(טראַכט אַוויילעך). וויל דער טיף מינע פֿיער ווײַנקלעך פֿאַרטראַג-
גען? מירל! פֿידר מיך אויפֿן גאס, כּוועל אליין מיט מינע הענד
אַנטאָפֿען... איך גלייב עס נישט... פֿידר מיך!

מירל. האַסט דאָך געזעהן? ווייטער האָב איך דיר שוין
נישט געקאָנט פֿירען... מינע שוף זענען פֿיל מיט וואַסער - די
פֿיס אויף פֿערנעצט...

מנשה. וואַהן וואָל איך מיט דיר געהן?... די ביזט מיין
שוין געבליבען (שטעמט אין מיטען שטוב פֿאַרצוויפֿעלט). אויף
איינ מיטע קעגן מיר, רבּונו של עולם, אים דאָס ליכט פֿון מינע
אויגען... נאָר אויף איין מיטע!

מירל. לאַמיר, ווידע, גיכער אוועקגעהן פֿון דאָנען.
מנשה. האַלץ צו האַלץ האָב איך צוזאַמענגעטראָגען אין
די ווענד געבויט, שטרוי צו שטרוי האָב איך צוזאַמענגעקליבען

אין דאָס דאָך געדעקט... דאָ איז מיין גליק געבאָרען געוואָרען
אין דאָ איז מיין אינגליק אויסגעוואַקסען... אויף איין רגע מיר
די שוין קעגן אים, רבּונו של עולם!

מירל. פֿין אלע זייטען איז פֿינטער - כּוועל אפשר נישט
טרעפֿען, ווי פֿון דאָנען אַרױסגעקליפֿען זיך; וואַהן, ווידע, וואָ-
לען מיר געהן?

מנשה. לאָז מיך, מיין קינד; צו דען קאָן עס געשיקט
זיין, אז דאָס וואַסער וואָל ביז מינע ווענד דערטרײַכען? כּימו
עס אליין מיט מינע הענד אַנטאָפֿען... פֿידר מיך, מירל, נאָך
אַמאָל אויפֿן גאס אַרױס (עס גיט אַ שטאַרקען קלאַפּ אין וואַנד).

מירל. ווידע, כּדאָב מורא! הערסטו? עפּנס האָט אין וואַנד
אַ שטאַרקען קלאַפּ געגעבען (שפּרונגט אָב מיט שרעק פֿון פֿענ-
סטער). עפּנס האָט אין פֿענסטער אַ קיק געגעבען... קום אוועק,
ווידע, פֿין זאָנען, כּדאָב מורא...

מנשה. וואָס מיין קינד, האָט זיך דיר געדוכט?... וואָ-
מען האַסטו אין פֿענסטער געזעהן?... וואָ ביזטו?...
מירל. כּדאָב מורא - מיר דוכט זיך... עפּנס רעדט, איך
הער... וועסטו הערען... מיטן וויד... די האַסט פֿירענער גע-
רעדט אין איצטער דוכט זיך מיר אים (עישטרויט).

מנשה. איך קאָן די שטוב נישט פֿערלאָזען... איך טאָר
עס נישט מוראן... דאָ מיי זיך דאָס גליק געווינען... וואָ ביזטו,
מיין קינד?

מירל. איך האָלט פֿערמאכט די אויגען, איך וואָל נישט
זעהן די פֿענסטער... עפּנס אַמעגש ווייזט זיך אין דער פֿינטער-
ניש (עס גיט אַ צווייטען קלאַפּ אין וואַנד).

מנשה. וואָס וואָל עס געדײַטען?... ווער קלאַפּט עס?...
אפשר האָט זיך אזוי פֿיעל דאָס וואַסער געשטאַרקט, אז די קרעס
אייז קלאַפֿען שוין אין מיין שטוב... וואָל דאָס וואַסער מיט אַזא
גלייכטיי וואַקען... כּדאָב עס נאָר מורא צו טראַכטען. פֿידר מיך
אויפֿן גאס, מיין קינד...

מירל. כּוועל, ווידע, נישט געהן - עס שרעקט מיך...
כּקאָן זיך פֿון אַרױס נישט רירען, די פֿיס זענען מיר ווי אינטערנע-
דאָקט...

מנשה. ווען דאָס גרעסטע אינגליק, האָט ער געזאָגט, וועט
קומען, דעמאָלט וועט זיך דאָס גליק געווינען... ווער ווייזט דעם
גידנר צום אַנגליק?... וואָ איז דער טאָף? ווען מיין מאַכטער איז
געשטאַרבֿען, האָב איך געמיינט, אז כּדאָב שוין דעם פֿעכער ביז

צום גרינד געטונקען... איז ביי מיר די שוין פון מינע אויגען
 אויסגעלאשען געווארען... האט דער טיף דען טאטען פערטען...
 האט איז געווען א וואונדער פון זיין לעבען נאמען, אז כהאב נאך
 נישט געפטרט... צו אלץ איז דא אנדער... צו די השכונגע
 גרעסער אין טיף איז אויך אנדער צו געפיען...

מירל. ווייל, שווייג! בעסער שווייג... ווען די רעדט
 פאלט אויך מיר אנאיימה אן... איך האלט פערמאכט די אוי-
 גען, איך זאל מער נישט זעהן. מיר היבט, איך זעה... איך זעה
 די מאמע... בעסער שווייג...

מנשה. מיין קינד! עפען דינע אויגען... מיר האט דער
 וואס אין הימל מינע אויגען פערלאשען... דיר האט ער דאס
 ליכט געשוונקט... עפען די אויגען דינע אין פיהר דען ווערן
 אויך דער נאם ארויס... פיהר מיך... וואו ביזט? (טאפט)

מירל (חזקט זיך צום וואנד). שטעה אויף אנאט, ווערן!
 כהאב מורא...

מנשה. ווער שרעקט דיר, מיין קינד?
 מירל. כהאב פאר דיר אויך מורא, פאר דיר... כוועל
 צו דיר נישט געהן... די האכט... די רעדט, אין איך... שווייג
 בעסער!...

מנשה. וואס איז מיט דיר? איך דערקען נישט דען
 קול! דען קול איז פערענדערט געווארען, עס קלינגט אין איהם אימת-
 מות... וואו ביזט? גערט מיך פארין האנד; דאס איז דאך דען
 ווייל, וועלכען דער, וואס אין הימל האט געשטראפט פאר אויך
 אלעמען... דען נשמה איז דען... דאפעלט דען איז דען
 נשמה... פאר איהר זענען אלע ערש געווען: דען מאמע מיט
 איהרע זינגע יאהרען... דען טאטע מיטן נאנצען לעבען ווינעס
 אין איך מיט מיין שוין... קום צו מיר...

מירל (שטערט ביים וואנד בלעם אין קוקט איהם אן אהן
 ווערטער).

מנשה. וואו ביזט? וואס היפטו זיך נישט אב?
 (קוקט מיט זינגע אויסגעלאשען אויגען אין אלע זיטען). מיין
 קינד, וואו ביזט? פאר וואס איז דען ווס קול אנטשווען גע-
 ווארען?...

מירל. ווייל, מאך צו דינע אויגען, איך שרעק מיך פאר
 זי... זי זענען עפנס פונטער... קוקען אויך מיר פונטער...
 פערמאכט...

מנשה. איך זיך דיר, מיין קינד. איך קוק אין דעם וויי-

קאל, וואו עס שיינט ווי אנאכשלאג פון דער ליכטיגער ווי. פון
 דער קמיע אויף דען הארצען פון זיין לעבען נאמען שלאגט צו
 מיר א וואונדער ליכטיגקייט. אין איך הייבט אן זעהן יעדען וויי-
 קאל פון מיין שטייב, וועלכען אויך האבט מיט מינע הענט גע-
 בויעט. איך זעה יעדעם שטיקעל מעפעל אין זיין ריכטיגער פארט.
 (נעהט צום ארט, וואו מירל שטעהט). אט זעה איך דיר, מיין לעב
 קינד, איך זעה, ווי די שטערסט אין צושטאנד. דען נשמה איז
 דען, וועג הארפסט זיין...

מירל (חזקט זיך צום וואנד אין הער שטיל).
 מנשה. וואס בעדייט עס, מיין קינד? וועלסט דען אלטען
 ווערען פערלאשען? קום, איך וויל מיך אן דיר אנהאלטען. דען
 נשמה איז דען - בעשיין מיך אויך. איך זעה אויך דען האר-
 צען ווי גייען ליכט... די שטראלען פון זיין לעבען נאמען.
 מירל (קוקט מיט גרויס שרעק אויף איהר קמיע). ווייל, איך
 רירט עס!

מנשה. איך פערשטעה נישט, מיין לעב קינד, ווער עס
 רעדט אין דיר... קום, נעהט דען אלטען ווערען אן, צו וועלכען
 די האכט זיך נאך וואס געטילעט.
 מירל. אבער איך קאן נישט אויסהאלטען (פיהרט איהר האנד
 אויפן הארצען).

מנשה. מיין קינד! איך שפיר, ווי די נאנצע ערד ציטערט
 אינטער מיר! די הימלען ברעכען זיך!...
 מירל. (נעהט שטיל אריין אין צימערל).
 מנשה. איך זעה, ווי דער טיף ביזערט זיך מיט וויי-
 קען שוים איז דאס נאנצע וואסער בעדעקט... דאס וואסער וואקסט
 (נעהט אין צימערל). וואו ביזט, מיין קינד? זאל דיר דען מאמע
 קומען צו הילף - איהר נשמה איז שוין געליטערט געווארען אין
 הימל... זאל דען טאטע דיר צו הילף קומען - דען איז זיין
 נשמה, הייליג איז ער אויפן הימל ארויף...

מירל (חזקט זיך מיט שרעק אויב פון צימערל אין קריכט
 אויף די הינטער).
 מנשה (אין צימערל). מיין קינד, וואו ביזט? איז דען קול
 אין נאנצען פערשטומט געווארען? דירק צום הארצען די קמיע;
 פערבאט אין הארצען די הייליגע כוחות אין רמזים (נעהט ארויס).
 מירל (ווייל ארומצושטען פון הארצען די קמיע. בלייבט זי-
 צען פערצוהאלט).
 מנשה. דאס נאנצע ליכט האט זיך פאר איין מאל

אויסגלאזשען!... איך שפיר, אז די ערד האט א ציטער געטהאן...
 מיין קינד! וואו ביזטו? וואס שווינטו? די האסט וואס מירא-
 דענס געשטאנען - כאטש זיך צוריק! די האסט גערוהט דאס ליכט
 פון דעם הארבעטן (מאפט אנטווארט פון אלע ווייטען). וואו ביזטו? וואס
 האסטו געטהאן (עס גיט א שטארקער קלאפ אין וואנד). די ערד
 ציטערט סאר צארן... דער טיף ברויט זיך... ברויט דורכט,
 הער איך, האבען זיך גענומען ארום מיין שטיב טראגען (מחאט
 אויפ'לעגן). ביזווייניגס וואס; אפשר האט זי גאר די שטיב
 פערלאזען?... איך האב אבער דאס סקריפען פון טהיר גישט
 געהערט... מיין קינד! (עס גיט ווידער א קלאפ אין וואנד). היי-
 ליגע מלאכים! קומט ראטעוועט מיר מיין קינד! (מאפט מיט זי-
 נע פנים). דאס וואסער איבער מיין פיס... טרייבט עס דער
 טיף ווייניג פארלעבט צו מיר אין שטיב אריין?...
 מירל (מיט אויפ'לעגן פערט). ווידע! עס פלויצט דאס וואסער
 אין שטיב אריין!

מנשה. די האסט דעם הימלעל אויפגערוהט... דער בעכער
 פון צארן גרייט זיך. כוועל נאך פרייען אליין פון דאנען דעם
 וועג היינען, כוועל מיך אפשר ביז עס בערגעל דערשלאגען. (ער
 עפענט דאס טהיר, דאס וואסער רייסט זיך אריין אין שטיב. מיט
 שראק). דאס וואסער פלויצט איבער מיין פיס!... (ס'פליסט שטארק
 דער ווינד. די טהיר איז אפגען. דער ווינד פערלעשט דאס ליכט).
 מירל. ווידע! די האסט דאס ליכט פערלאזשען! מיר זיצען
 אין דער פונסטער... באפע! באפע! מיר טרינקען זיך, באפע!
 מנשה. (רוקט זיך צו דער הויבע). העלף מיר! דיין ליכ-
 טיגער פנים שיינט סאר מיר ווידער... קומט איהר, הייליגע מלאכים!
 מירל. (שטיל). ווידע, שווייג, שווייג... ביזע וואס דורכט
 פונסטער... ביזע, ווי דאס וואסער הייבט זיך; שווייג, שווייג...
 באפע! באפע! מיר טרינקען זיך!

מנשה. (מיט אלייטערער שטים). עס ווערט ליכטיגער ארום.
 איך ווער, ווי עס עפענען זיך די הומלען... איך ווער זיין לעבען
 גאנצען, ער קומט מיר צו העלף... איך בין זיכער... איך בין
 זיכער... וואו ביזטו, מיין קינד? (דער ווינד פליסט). די קריגס קלא-
 פען אין וואנד.

מירל. ווידע! איך אנטליף! (זי שפרונט פון דער הויבע,
 עס הערט זיך אפלייגן פון דעם וואסער).
 מנשה. איך געה נאך דיר, מיין קינד, איך געה נאך דיר
 (שטיל). ווייכע שטראהלען הויבען אן צו שלאגען אין שטיב אריין

דורכט פונסטער. דאס וואסער אין שטיב ווערט בעלייכטען ווי פון
 דעם שניין פון דער לבנה.
 מירל. איך ווער עפעס הייבט אינו... מאכט מיט די הענד...
 ווינקט... הייבט...
 מנשה. איך שפיר, ווי וואסערע שטראהלען פאלען איך מיין
 קאלטען קאפ...
 מירל. מען ווינקט צו אינו, מיר זאלען גיכער געהן.
 מנשה. איך הער, ווי דעם קיל קלינגט ווידער הייבט אין פריש
 ווי פרייער...
 מירל. (נעהט צום פונסטער). מיט אנגעצונדענע פלאמען
 שטעהט מען פון ווייטען אין מען ווינקט.

מנשה. איך ווער, ווי מווערט טאג ארום אינו...
 מירל. לאמיר גיכער אויסגעהן, דאס וואסער נעצט מיר
 עלין מיין נאקעטע קינד. איך געה דורכט פונסטער, גלייך צו די
 פרייערען.
 מנשה. מיין אייגען וועגן מיר שוין אינגאנצען בעלייכטען...
 דאס איז ער מיט ווייניג שלחים דיר אנטקעגען געקומען - געה גלייך
 אנטקעגען די פרייערען...
 מירל. (עפענט דעם פונסטער אין קריכט ארום).

מנשה. (קלייבט זיך צום פונסטער). דאס גליק הייבט זיך
 פון היינט אן... ווארעם איז מיר צווישען די קריגס איין... ליכטיג
 - אין דער פונסטער נאכט... מיין קינד, פערלאז מיך נישט...
 (ער קריכט ארום. שטיל. די שניין ווערט פערשוואנדען. השף. דער
 ווינד רייסט דורך די פונסטער אין טהיר. קריגס קלאפען פון אלע
 ווייטען. עס קנאקען די ווענד. עס פאלט די סטעליע. עס הערט זיך
 אהלים גערויש פון דעם וואסער אין מיט שראקליכען ליאדעם פאלט
 די גאנצע שטיב איין).

(פארהאנג).

נאכט. דער ווייניגער שטובער האלטען. מין ציט צו ציט ריכט
 ויך ארויס פון צווישען די וואלדער א בלייבער שוין פון דער לבנה און
 עס בעהווייט ויך נישט קיין ווייניגער בארג בעהאקסען. האט נישט וואו מיט
 בויםלעך. עס הערט ויך דאס פליעסען פון האקער. מין ציט צו ציט
 מראנען ויך אלץ ווייניגער פון היינט. מראנען שווייניגער.
 מאנען רופען צו הילף. שטיל.

צווייטעס בילד.

מנשה. וויין קול דערנענטערט ויך אלץ צום בערגעל.
 עלענד. ... עלענד, נאך איך מיט מיניג אויסגעלאשענע אויגען. (מיט
 שמה). וואס איז עס? שווערען! זעהט מין צו א בארג דערשלאגען...
 הייליגע מלאכים! איהר האט מין נישט פערלאזען... בארג אויף
 געהט עס אלץ. שווערען געד. העכער בון צום שפיין וועל איך
 ויך פערקלייבען, וואו זינעל שוין אינגאנצען ווייניגער זיין. (אין דאס
 בלאסען שוין פון דער לבנה בעווייטער ויך אויף דעם שפיין בערגעל).
 מירל. (געהט איהם נאך שטיל).

מנשה. (ציטערט פון קעלט). דאך וואכער צו מיין ליב
 דערשלאגען — נאכאלטער פארמאשטשטיק... זעהט שטענדיג געווארעט,
 וי פון ביזו ויך אויסמיידען, זינעל מיטע פערפארענע פיס און די
 איבערגע שטילען גוף ווארעמען. (הערט ויך צו).
 מירל. (געהט אים אן א ווייט אין געצט ויך שטיל, ציטערט
 פון קעלט).

מנשה. וואו איך אפשר שווערען שרייגען... פון ווייניגער הע-
 רען ויך קולות. וואו עס איהר קול ויין? וי האט דעם נאנען הימל
 אויסגעווייזט. (שווייגט א ווייניג). וואס ווארעמער עס ווערען מיר מי-
 נע גליעדער, וואו מער פוהל איך, או עס פעהלט מיר וואס... מיט
 איהר צוואמען בון איך נאך ווייניג פערמער געקראכען... דארטען
 האט ויך נאך מין גוף און איהרען אנגעווייזט. אין וועלכע ווייט
 האט איהר דער רוח פערטראגען? (שווערען ויך א פליעסען אין ווא-
 סער). וואו ויך דארט זיין? מירל!... מין קינד, מירל!... איך האב
 וי געשראקען מיט מיניג רעד, וי האט מין געשראקען מיט איהר
 געדאנקען. ווייניג ויך פאנאנדער. ווייניג בון איך פון וואסער, אבער
 נישט ווייניג איז מין דארין געבליבען... נישט נאך איז מין נשמה
 געבליבען. עס פעהלט מיר, וואו פעהלט מיר... דאפעלט וואר-
 מער וואלט מיר איצט זיין, ווען וי וואלט מיט מיר געווען... איהרע

אויגען האבען דאפעלט געליכטען, געשיינט פאר מיניג אויף. איהר
 ווענדט האט מיר מין עלטער פערטראגען, ווען איז וי שוין פאר
 מיר אויך געווען... מירל!... מין קינד!... (שווייגט).
 מירל. (געהט צו געדאנקען, שטעלט ויך אנטקעגען דעם
 אלטען).

מנשה. ווייניג שטארקער. וואו איז פערפארען געווארען
 דער שוין, נאך וועלכען איך בין אזוי ווייניג גענאנען?... קענד
 מיר צוריק אים מין קינד!... ווארעמער ווערט מיר, ווען איך שראכט
 פון איהר, דאפעלט ווארעמער וואלט מיר אצנד זיין, ווען וי וואלט
 געווען געבן מיר (ציטערט פון קעלט). ווייניג איז דער שטיל.
 מירל. (שטיל). ווייניג, וואס ווייניג?

מנשה. האט... וואס?... ווער רעדט?... דאכט ויך א
 קול... (הערט ויך צו). די לבנה גיט איהם אים מיט א מאסען
 שוין. סעסט ויך ליכט איבער מין אלטען קאפ. פרויער וועל
 איך מיניג אויגען געגען, אפשר וועל איך פארט האט געהן...
 ווער רעדט?... וואו בין איך?... (ער הייבט ויך אויף). העכער,
 אבער אלץ פונסטער. מין געדאנק האט מין גענארט... אפשר
 האט וי צו הילף געווען?... דער ווייניגער האט איהר קול גע-
 בראכט אין היינט מיר געהן וי ראטעווען?... (פרויעט געהן אין
 פאלט גלייך). געפארען די פיס, בון די קינד געפארען... דאס
 ליב פערטראגען... דאפעלט עלענד... דאך הארץ שטעלט
 ויך... די לעצטע טרעהען... דאך לעצטע מאל ווייניג דאס
 הארץ מיט ווייניג).

מירל. (שטעלט ויך נאך נאדענטער). וויין נישט, ווייניג.
 מנשה. מירל! וויין קול איז עס? ביזט נאדענט געפער
 מיר? "ווייניג" האט מין איהר פערטראגען... וואו נאך איז מיניג
 געדאנקען קלענען דעם ווייניגער פונם פרויער ווען ווען?
 זינעל שווערען איך אלץ פאר קריכען (קריכט).
 מירל. ביזט נישט ווייט פון דיר, ווייניג.

מנשה. מין קינד! איך דער קלאר וויין קול. ער צו
 טערט... דיר איז קאלט — קום צו מיר: איך וועל דיר ביי מין
 אלטען הארץ ווארעמען. קום, זינעל דיר די לעצטע שעהן מיט
 מיניג הענד ווארעמען, מין קינד.

מירל. מיר איז שטארק קאלט, ווייניג...

מנשה. (מיט גרויס שמה). ער הייבט ויך פון ארט אין
 פאלט צוריק. מין קינד, איך קאן צו דיר נישט געהן, קום צו

מיר... מין לעצמען פונק ווארעמקייט וועל איך דיר אהעק-
געבען.

מירל. שוועק מין נישט וועל איך געהן צו דיר.
מנשה. איך הער, ווי די ציטערסט פון קעלט — ערנעוועג-
טער ווי צו מיר...

מירל. ווי ווארעם ווי איך זינע (צווייטע). אט בין איך,
ווינע, ווארעם מין: (צווייטע).

מנשה. ביז די קניע וועגן שוין מינע פנים פערדראען.
צו מין הארצען וועל איך דיר דריקען. בעהאלט די הענד דינע.
נב מיר דינען פנים, ביזוועל ווי מיט מין הייך דערוארמען...
מירל. וואו וועגן מיר, ווינע?

מנשה. ווייט פון דעם וואסער שפיר איך, נאך פון דעם
ווינר נישט בעשיצט. איך בין געגאנגען נאך דעם שוין, וואס האט
פאראוים מיר דעם וועג בעלויפטען, אין די דאכט מינע אויסגע-
לאשענע אויגען פאר אונגעוויסער גענומען... איז דיר ווארעם, מין
קינד?

מירל. ביז דיר אונטער די פאלעם איז אויך קאלט. דער
ווינר בלאזט דאס אויך.

מנשה. געהענטער צום הארצען מיליג ווי.
מירל. איך האב געדערט, ווי אינער שטיב איז איינע-
פאלען — וואו וועלען מיר איצטער געהן?

מנשה. מיר וועלען אינערע נשמות אין ליבער צו גאט
איבערגעבען.

מירל. די בוזט גלייך געגאנגען, ווי די וואלט קלאר דעם
וועג געוואוינט.

מנשה. דער גוף ווערט מיר אליין קעלטער אין קעלטער
אין דאס הארץ ווארעמער אין ווארעמער.

מירל. אט עס וועט טאג ווערען, וועלען מיר געהן אינ-
זער שטיב וועלען.

מנשה (צווייטע אויף). מין קינד: דאס אימנליך איז
גרייט!

מירל. שוועק מין נישט. איך וועל מין אונטערמינען.

מנשה. איך שפיר, אז דין הארץ איז אין טאנצען גע-
שטארבען...

מירל. ווינע, איך וועל צוריק אין וואסער לויפען — ווינר
נישט!

מנשה. איך שפיר, אז א שטיק איין האלט איך פערט
צו מין הארצען געדריקט.

מירל. איך הער געפויגען: ווינר צו מיר ווי אין שטיב,
ביזוועל מין אונטערמינען.

מנשה. עס קוהלט מיר מין הארץ... עס פרידערט...
קאלט... קאלט...

מירל. שווייג, ווינע, רעד קיין ווארט נישט... איך וועל
מינען, אז די שלאפט אין איך ווארעם מין געבען דיר.

מנשה. געדע מינע הענד אין פיהר ווי אויף דין האר-
צען... איך קאן מיט ווי נישט רעדען... איך וועל וועהן... איך
וועל...

מירל. שווייג... שווייג... שווייג...

מנשה. איך וועל דאס אמתע פילער אויף דין הארצען
געפויגען.

מירל. איך האב די קמיע אין וואסער פערלארען.
מנשה (שווייט אויס). פערלארען??

מירל. עמיצער האט זי ביז מיר פון הארצען אראפגע-
קען... כדאב מיר געשראקען.

מנשה (פערצווייטעלעט). פערלארען... פערלארען...
פערלארען...

מירל (שפרינגט אפ פון אידם).
מנשה. פערלארען, פערלארען... דעם בעבער פון צארן

אין נאנצען געטרונקען, אבער דאס גליק נישט דערוארט ווי (שווייגט
אויסוועג). קעלטער, קעלטער ווערט מין הארץ, שווערער ווערט
מיר מיט מין ציג צו בערהרען.

מירל. טא איך וועל דיר צודעקען ווארעם אויף אידם
אידר טיף).

מנשה (מיט שמה). דער צדיק: ווען וועלער פנים ער-
שיינט פאר מיר... וועמען געדעמט ראטעווען — מין, צו מין

קינד? א: דערבארעם ווי.
מירל (נישט אראפ פון ווינר טאף וואס אין ווארעם אויפן

אלטען).
מנשה. ווארעם פלוצעל פון וועלעך מלאכים בעדעקען מין...

ווינע ברענגערען אויפן קוקען מיר גלייך ביזן הארץ אריין...
דאפעלט ווארעם... דאפעלט ווארעם... דאפעלט ווארעם

מער...
מער...

א שטים (מחצית זוף פון ווייטען מיטן ווינד). רא-טע-וועט!
 איך - געה - ביז - האל - אין - ווא - סער!
 מירל (שריט). א-דער דא-איז-מחזקען!
 מנשה. פון הימל הער איך קלינגען די קולות פון די
 היליגע מלאכים... פון נן-עדן הער איך, ניט זוף דער היליגער
 געזאגט...
 די שטים (געהענטער). רא-טע-וועט! איך ווער פער-
 פרא-רען.

מירל. אדער, דא איז מיר-קען!
 מנשה (מיט שמחה). הא, טאכטער מינע! איך זעה דיר...
 צווישען אלע צדיקים אין צדקנות בונד... גלייך פון הימל
 געהט... דין פנים ליכט... דינע אייגען פונקלען ווי די ליכ-
 טיגע שטערען... דאפעלט ווארמע... דאפעלט ווארמע...
 די שטים (נאך געהענט). ווא - הן - זאל - איך - געהן?
 מירל. גלייך... גלייך... גלייך...
 מנשה. שירה אין הימל... כאיז פריהמארגען... דער
 גאנצער הימל האט זיך געוואלט... שירה זאגט דער צדיק צווי-
 שטן אלע מלאכים... (עס פליעסקט דאס וואסער נאך געהענט).
 די שטים. צי זענען געווען מענטשען פארהאן נא-
 הענט?

מירל (שטערט אין קוקט אין דער ווייטער פונקטערניש).
 מנשה (וועט). דער ליכטיגער טאג קומט אן... נאט'ס
 חסד איז געווען... איך זעה צו זיין נאמען... איך זאגער
 זיינע מעשים...

די שטים. ווער איז דאס? היפט זיך ווער אב!
 מירל. מענטשען... מענטשען... (עס געווייזט זיך אפער
 פון אמענטשען, ער ציטערט פאר קעלט, עס קלאפט איהם אצאהן
 אן אצאהן).

מנשה (וועט מיט אדומפפען קול). זיין ליכטיגער נא-
 מען... זיין חסד וואו רחמים... (וועט אנקלארע ווערטער).

דער אומבעקאנטער. ווער איז דא?
 מירל. מענטשען, מענטשען.

דער אומבעקאנטער. מענטשען? דא זענען מענטשען?
 מירל (ציטערט פון קעלט אין שרעק). מיטן וואסער גע-
 קומען, ביזן האל געקראכען.

דער אומבעקאנטער. ווער איז דאס?
 מירל. מיין ווער... ער ווערט געפראגען.

דער אומבעקאנטער. ווערט געפראגען?
 מירל. געפראגען... קאן זיך ניט דערווארטן.
 דער אומבעקאנטער (פויגט זיך צו צום אלעס). גע-
 פראגען, נאטא קיין מיטן פון לעבען, ער ליגט מיט...
 מירל (מיט שרעק). אף, ווער!

דער אומבעקאנטער. נאטא קיין מיטן פון לעבען, ביז
 טאג וועט אפשר פון אינו איך מעהר ניט בליבען.

מירל. אף, ווער, ווער, שטעה איך! ווער, פארוואס ווא-
 די קמיע איז, ווער!

דער אומבעקאנטער. ער איז מיט, אומזוכט דין ווע-
 קען... איהם וועט ער זיין לעבעדיג ניט מאכען... לאמער בע-
 סער איינער דעם אנדערען ווארמען ביז טאג... לאמיר זיך פון-
 דע איינער דעם אנדערען פון קעלט געשיצען.

מירל (פרעכט אויס מיט אביסער געוויין). איהר קול צי-
 טערט פאר קעלט. ווער!... ווער!... ווער!... האסט מיר
 זאגן אין דער פונקטער נאכט געלאזען... ווער!

דער אומבעקאנטער. ווער, ווי דין קול ציטערט פון
 קעלט אין שרעק. דער אלטער ליגט שוין אהן אכזבן פון לע-
 בען. מירט אב פון איהם. מיט שרעק אין קעלט בלאזט פון
 זיין קערפער...

מירל. איך וועל מיר לעגען נעבען איהם אין שטארבען...
 דער אומבעקאנטער. איך וועל דיר נישט לאזען
 שטארבען. דער אלטער איז געשטארבען, ווייל דאס בלוט איז שוין
 אין זיינע אדערן לאנג ווי איין געווען... איך וועל דיר נישט לא-
 זען שטארבען, אויב איך בין ביז איינער לעבען געבליבען.
 מירל. ווער! נעמט מיר!...

דער אומבעקאנטער. די גאנצע נאכט האט מיר דער
 טייך איך אבאלקען פון א ציפראגענעם פאראם געטראגען אין צו
 האלבער נאכט האט ער מיר איך אברעג ארויסגעשלידערט... כיוונים
 אליון ניט, ווי ווייט ער האט מיר פון מיין היים פערטראגען - נאך
 דאס האב איך געפיהלט, אז ער האט מיר איך די צווייטע זייט ארויס-
 געווארפען ער געהאטערט זיך צו מירלען. לאמיר זיך ביינע מי-
 לען איינער צום אנדערען אין ווארמען זיך...

מירל. (דוקט זיך אב). כקאן דיר גוט... כטאר עס גוט...
 כוועל נעבען ווערן מינעם ווערן, ביז איך וועל געפראגען ווערען.

דער אומבעקאנטער. איך וועל דיר איבערגעוואלד זא-
 רמען אין די וועסט מיר איבערגעוואלד ווארמען. (נעמט צו מנשה).

והאם ליגט עס איף דעם אלטען? טהקענע פגדים... איהם זענען
זי ילין אין נאנטען איבריג. מען קאן זיי זיכער פֿין איהם אראפ-
נעמען.

מירל: רודר נישט! רודר נישט!

דער אומבעקאנטער. עלטער מיט פֿראכט וועסטו שליו
גלייט דערהארטען. קום, נארוש קינד. קום צו מיר, ווען סוועט נאך
טאג געזיגן וועסטו זעהן, ווי דער חשק צום לעבען וועט וך אין דיר
שטארקען... אימאסט וועסטו לעבעדיג מאכען אקערפער פֿון אג-
אלטען מאן, וועלכער איז געפֿלירען געווארען... קום צו מיר, זעה,
ווי די צעטערסט פֿון קעלט. זעה, ווי ס'קלאפט דיר אגאדן אן א
צאהן... קום, לאמיר צוזאמענפֿרעסען אינווערע ליבער אין ווארע-
מען וך. ווען סוועט ווערען טאג, וועלען מיר וך צו א שטוב פֿער-
קליבען... קום!

מירל: איך שרעק מיך פֿאר דיר.

דער אומבעקאנטער. נישט שרעק דיר פֿאר מיר. איך בין
אמענש... מיך האט דאס וואסער אהער געבראכט. ס'איז פֿונסטער
אדום. הייל איך ווייס נישט, וואו איך בין, קאן איך דיר נישט האנען, פֿין
וואנען איך בין.

מירל: קאלט... קאלט... קאלט... פֿווער דערפֿרארען.
אומבעקאנטער. נארוש קינד! אימאסט שלעפסטו איף
דך דעם טיידט, בעת דאס לעבען דעם אינו. בין טאג איז שוין נישט
ווייט. (פֿרויט אים זינע הענד): קום צו מיר. נישט שרעק וך פֿאר מיר.
דאס לעבען קאנען מיר נאך ביידע איינער דעם אנדערען שווינקען...
וועניג ווארומקייט איז ביי מיר געבלעבען, איך האל קאנען בין טאג
דערצוהען. וועניג ווארומקייט איז אין דיר געבלעבען די וואלט קאנען
דעם פֿראכט מנצה זיין. לאמיר אינווער ווארומקייט צוזאמענמישען -
נעהם מיך ארום.

מירל: דער ווידע ליגט טויט.

דער אומבעקאנטער. און מיר מווען לעבען! לעבען...
(ער כאפט זי פֿעסט אדום).

מירל: לאז מיר! לאז...

דער אומבעקאנטער. מיט געוואלד וועל איך דיר מיין
לעבען געבען און מיט געוואלד וועל איך ביי דיר דין לעבען געה-
מען - דירק מיך צו וך...

מירל: דעם ווידענעם בלינדע אויגען קוקען אויף מיר...
די קמיע... לאז מיך... דער צדיק...

דער אומבעקאנטער. דער ווידע איז טויט... דער צדיק

האט געהערטען לעבען... פֿעסטער... פֿעסטער... אט אזוי...
פֿעסטער... (שטיל).

מירל: א שטראם וואסעס בלזט איז דורך מינע אדערן
דערנעלעכען.

דער אומבעקאנטער. דאס קעהרט וך צוריק דאס לע-
בען צו דיר. איך בין פֿין לענער זינט טיף. פֿין דאס האב איך
דיר דאס לעבען געבראכט...

מירל: מינע בליעדער נעהן מיר אב.

דער אומבעקאנטער. מיר מווען נאך הארץ צו הארץ
דירקען, וועט ערשט חעלט ווארעם זיין...

מירל: הערסטו, עס קלאפט שוין נישט מער ביי אינו א
צאהן אן א צאהן.

דער אומבעקאנטער. איך הער, און דין קול צעטערט
שוין נישט מער.

מירל: לאמיר אפֿשר פֿחלען דעם ווידען ווארומקייט?
דער אומבעקאנטער: אייז קען מען נישט ווארעם מאכען.

מירל: (איהר שטייט ווערט לויטערער). ס'איז נאך ליכט-
נער געווארען מיר אין די אויגען מינע.

דער אומבעקאנטער. דין קינדערש בלזט האט אין מי-
נע אדערן דאס בלזט צושטאלען.

מירל: כהאב די קמיע פֿערלארען... דער ווידע האט גע-
האט, און אין הארצען האב איך זי געדארפט טראגען... דער
ווידע...

דער אומבעקאנטער. וועסטו, ער איז געשטארבען,
דער טויט איז געווען שטארקער פֿון איהם... מיר וועלען לעבען...

ש-ש-ש!

מירל: וואס הערסטו?

דער אומבעקאנטער. איך הער, ווי דין הארץ קלאפט
אין בעוועגונג וך פֿין אינוועניטער שמה.

מירל: מיר הייבט שוין אן הויס צו ווערען.
דער אומבעקאנטער. ווי אפֿאנצער ווענען מינע קליי-
דער געפֿרארען... ווי אפֿאנצער ווענען איך דיר דינע געפֿרא-
רען... אינמער דעם פֿאנצער האט וך דאס לעבען ציפֿלאקערט...

לעבען... לעבען... לעבען...

מירל: ווען פֿעלע וך צום ווידען שוועלען, איז מיר אזוי
ווארעם נישט געווען. נאך איידער די ביזט געקומען, האב איך מיך
צו זיין הארץ געטוילעט, נאך מ'האט מיט פֿראכט געטראגען.

דער אומבעקאנטער. וויל דאס לעבען האט שוין
לאנג זיין הארץ פערלאזען... וועסט, ווי א הויזער פאס בעוועט
זיך דאס לינקס?

מירל. אויף דער גרד?

דער אומבעקאנטער. נון, אויפ'ן הימל.

מירל. וואס בעדייט דאס?

דער אומבעקאנטער. דאס פערנעמט דאך שוין אויף
טאג. באלד וועט ליכטיג ווערען אין מיר וועלען זיך צו הערער
פערקליבען.

מירל. (זינגט). אויף האב נישט וואהן. אויף האב געווען.
ווי דאס וואסער האט איבער הויז פערטראגען. דער וועג איז פער-
פראגען.

דער אומבעקאנטער. די וועסט געהן צום לעבען. דאס
לעבען וועט דו שוין אין הויזער פרענגען... א הילפערעכעס הויזער
איז מסתמא איינעם געווען, אז דאס וואסער האט עס פערטראגען
געקענט — דאס לעבען וועט דאך אין פאלאצען פרענגען... שטענע
פאלאצען אין ברייאנטיגע שלעסער געפלאכטערט אין גאלד אין
בעפונגע מיט פערל אין היינען... דאס וואסער וועט זיך אהן
נישט פערקליבען אין דאס פליער וועט אויך צו זי קען שלוסט נישט
האבען... וועסט, דעם פראסט האט דוין ווערען אין אייז אייז-
געוואנדעלט אין צו אייז האט ער קען שלוסט נישט...

מירל. די וועסט, אויף פערשטעה עס נאך נישט... דער
וועג האט שטענדיג אנדערש גערעדט... עפעס אנדערש פלעגט
ער רעדען יעדעס מאל אין אבענד... אויף פלעג האלטען מיין קאפ
ביי איהם אין שוים, אין ער פלעגט מיר הערענהאלען... אויף פלעג
איהם בעסער פערשטעהן, נאך פון זיינע ווערטער איז מיר קונגמאל
אזוי וואסער נישט געווען... כאטש ביי אייז אין שטוב איז קונגמאל
קען פראכט נישט געווען... דער וועג איז אויך קונגמאל אהן נישט
געקומען...

דער אומבעקאנטער. נישט שטענדיג דארף מען פער-
שטעהן — בעסער, אז מען פיהלט. פיהלט, ווי דאס לעבען קלאפט
אין דינע אדער, ווי מיט טויזענד פויקען? פיהלט, ווי אין דוין
האדען קאכט ווי דער טיף איינער, וועלכער האט הויזער פער-
טראגען אין מיך צו דיר געבראכט.

מירל. פארן ווערען האב אויך מורא געהאט... ער פלעגט
מיט זיינע בלינדע אויגען קוקען אויף מיך... קוקען... קוקען...
פון זיי פלעגט וואס אייזשקוקען אין מיך שרעקען...

דער אומבעקאנטער. הא, דוין וועג איז בלינד גע-
ווערען... בלינד איז ער געווען... פון זיינע אויגען האט דער
מיט אליין אייזשקוקען אין האט דאך געשראקען... די טראסט
וועגן מיט נישט טראכטען... לעבען... לעבען... לעבען...
מירל. ער איז בלינד געווען, נאך ער איז אליין געוואנען.
אויף בון איהם נאכגעוואנען... ער האט זיך אליין צום בערגעל
דערשלאגען.

דער אומבעקאנטער. דאס האט איהם דער טויט גע-
פיהרט... בעלייטען זיין וועג מיט א שווארצען פליער, וועלכעס
ער האט געוויס פאר גליק אנגענימען.

מירל. אויף האב אויך דאס פליער געווען. אויף האב מיך
אויך צו איהם געווינען. אויף האב געמוזט, אז דאס איז דער צווייט
מיט זיינע משרתים, ווי דער וועג פלעגט אלץ זאגען... ווי ליב-
טא עס איז שוין אין גענער זייט הימל... שפילט אין די שפי-
צען פלינער איז מיר אויך וואסער געווארען... וועסט, ס'איז שוין
ליכטיג.

דער אומבעקאנטער. פערמאך נאך די אויגען א וועלע
אין פיהל... וועסט וואס?
מירל. אויך וועג שטענע פאלאצען אויף א הויכען באת
שטעהן...

דער אומבעקאנטער. דאס וועלען דינע זיין.

מירל. וועסט וועגען ווי אייז?

דער אומבעקאנטער. קינעמט נישט. פריי בוים ווי דאס
לעבען אויס אין ווער עס וויל קען ווי בעקומען. די קענסט ווי
אויך בעקומען... די מיט דוין קינדערש בלייבט קענסט צו ווי דער-
טראכטען...

מירל. אז אויך פערמאך די אויגען, פיהל אויך, אז אויך
דוין אויפ'ן הימל, איהם פליהען מלאכים. ס'איז אזוי ליכטיג, ווי
דער וועג פלעגט שטענדיג הערעהאלען.

דער אומבעקאנטער. דעם ווערען דינעם פלעגט זיך
עס אויף נאך דעם טויט הויז, די קענסט עס אין לעבען בעקומען...
וועסט, ס'איז שוין נאגן ליכטיג. עס וועט זיך שוין די נאנעם
בעגענד איהם. וועלכעס מיט וואסער פערנאכען, נאך רעכטס היינט
דאך א שטאנער פאס שוועקענע ער. ער ציהט זיך בון צום באת
אינווערען... מיט דעם וועג וועלען מיר זיך פון דאנען לאזען...

ער איז מיר אימבעקאנט, נאר דאס שפיר איך, אז פון טויט גלייך
צום לעבען פֿיהרט ער...
מירל. איך וועל נאך האלטען פֿערמאכט דו אויפֿען און דו
רעד... רעד...

דער אומבעקאנטער. אין די?
מירל. איך וועל פֿיהלען. — פֿיהלען... פֿיהלען...
דער אומבעקאנטער. פֿיהלסטו?
מירל. אלץ פֿיהל איך... איך פֿיהל, איך וועל, איך פֿיהל,
איך וועל...

דער אומבעקאנטער. איז טוט. אבער דער וועג איז
א שווערער און א לאנגער, ביז מיר וועלען זיך פֿון דאנען ארויס-
קלייפֿען... דער טאג ליכט שוין, אין מיר וועלען זיך ברייטען
פֿון דאנען לאזען... בערדקט ליב צי ליב וועלען מיר געהן אין
אויפֿן וועג וועל איך דיר נאר שענעם דערצעהלען... לאמיר געהן.
מירל. (דערשטאקען). אין דער וועג?

דער אומבעקאנטער. דער וועג איז דאך איין-טויט.
מירל. וועלסטו, איך וועל איהם לאזען?
דער אומבעקאנטער. מיר וועלען וואָס מענטשן, וועל-
כע האָבען אנגעקומען מיט טויטע קערפֿער, וועלען זי ווען גיט אויף
צום קבר ברענגען.

מירל. אבער מיר וועלען איז ער דאך!
דער אומבעקאנטער. אבער ווייט איז ער פֿון דיר.
מירל. איך וועל דאך איהם — אַט ליגט ער דאך...
דער אומבעקאנטער. דאס, וואָס דו וועסט איז נישט
מאָדער זי א שטאמען פֿון דעם וואָס דו ביזט ביז אַהער געווענדגט
געווען צי וועהן. לאמיר געהן פֿון דאנען. (ער הויפט זיך אויף אין
האלט זי פֿעסט אומגענימען).

מירל. וואוהיין פֿיהרסטו מיר?
דער אומבעקאנטער. (פֿיהרט דו). צום לעבען, קום!
מירל. לאז מיר, מיר צוהט צום וועלען מינעם, ער ווענט
צי מיר, זיכען איהם נישט לאזען...
דער אומבעקאנטער. (פֿיהרט דו). קום, איך וועל דיר
אויפֿן וועג נאר שענעם דערצעהלען.

מירל. (ברעכט אויס מיט א געוויינל. וועלען: וועלען: איך
קען דיר נישט לאזען: ...
דער אומבעקאנטער. דאס לעבען האָט — דאס לעבען...

איך וועל דיר לאזען, אבער דירן נשמה איז פֿון מיר — זי וועט שוין
דירן גיט איך מיטציהען... (נעהט פֿון פֿאָר).
מירל. (נעהט איהם נישט וועלענדיג נאך. וויינט יאָמעלדיק).
וועלען: ... וועלען: ... איך געה אין ווייט נישט וואוהיין... ראטעווע
מיר: ... (זי ווערט פֿערשחאנדען אינעמען פֿאָר... איהר קול
הערט זיך נאך שרייענדיג "וועלען" ... "וועלען" ... שטיל).

(פֿאָרהאנג)

דריטעם בילד.

ביים ברעג טיף. זומער פאר-נאכט. דער ברעג איז בערעקט מיט א היסען זאמר און בעהאקסען מיט לאנגע שימערע נראן. האו נים האו א נעלב בלומעל. פון היסען אנטקענען ווערט זיך דער צווייטער ברעג. בעהאקסען נעדיכט מיט יונגע בוימלעך. פון דארט טראגט זיך דאס צווייטערע פון בוימלעך. עס לאזט זיך אראפ די וון און דער נאנער הימל איז רויט. פון דער אנדער זייט הימל שווימען ארויס דאס כמארעס און עס קלייבט זיך אויף א רעגן.

מירל (שטעהט אהיבשע צייט אויף דער זייט און קוקט גלייך צום וואן-אינטערנאנג מיט גרויס בענקעניש אויפ'ן געוועלט. ער-וואכענער. אף! דארטען איז דאס באנצע גליק. דארטען איז עס. וואלט דער טיף אזוי ברייט נים געווען, וואלט אויך איהם אריבער-געשפרינגען; ווען דאס וואסער וואלט דא נים אזוי פונסטער געווען, וואלט אויך אפער... (טראכט אהיילע). זי דעם ווערענס איבען אין יענער נאכט ווערט דאס וואסער אים... (ווערט זיך אויף דער ענד דעם קאפ בעהאלטען מיט די הענט).

יאכאנע. (קומט אן פון הימלען, שלעפט א קלאפן). מירל. גיין, ביי טאג קאן ער נים קומען... ביי נאכט האט איהם דאס וואסער מיט געוואלד געבראכט צו מיר... דער טאג האט איהם פון מיר אפגערוסען... גלייך מיט וועגנאפאנא איז ער פון מיר פערשוואנדען געווארען... באלד פערנעהט די וון... הייט דער הימל-ס'ברענט... ס'ברענט... יאכאנע (שרייט פון הימלען). וואס שטעהט דארט? אויף וועמען ווארעט דארט??

מירל. (קוקט זיך נים אים). דאס איז די צווייטע גרעניץ, וואס שטעהט מיר צווישען לעבען... דער טיף, דער פונסטערער טיף שרעקט מיר יעדעס מאל, ווען כוהל זיך אויף יענער זייט אהי-בערקלייבען, אין זי... וואס וויל זי פון מיר?... יאכאנע (פון הימלען). עס ווערט נאכט, וואס שטעהט דארט?

מירל. וואס האט זי מירא פאר דער נאכט! וואס שרעקט איהר די נאכט? ער איז איהר אינעליק אין גליק אויף, אין דער נאכט פערברענגען? יאכאנע (ווארפט אראפ דעם קלאפן). ווא, וואס ווילסטו דא?

קום אהיים, עס ווערט נאכט. מארגען דארף מען פריה אויפשטעהן. ביינען, נאך איידער דער האן וועט קרייזען, וועלען מיר זיך אויס-קלייבען אין פאדערען צום צדיק. ער איז איצט אינגאנצען דריי מיטל פון דאנען.

מירל. ווא, פון וועלכער זייט דארף ער אנטקומען, דער צדיק? יאכאנע. (שרייט אויף הימלען ווען). פון דארטען.

מירל. (מיט פערדורח ווייט אויפ'ן וואן-אויפאנג). ווערעט, דארטען פערנעהט יעדען טאג די וון, אין אויך קאן דעם טיף נים אריבערגעהן.

יאכאנע. ווער איז מיר אין וועג. משהע, משהע... בע-שטראפסט מיט ברויך הענד...

מירל. וואס פאר א באלקען טראכטו עס? יאכאנע. אז זיין פערשטאנד האט דער וואס אין הימלען ביי דער צינגעלען... ב'דאב עס אין פועל ווערעט געפונען... ב'דאב עס דערקענט-פון אינווער שטייב.

מירל. פון אינווער שטייב? נעהט ווארף עס אין טיף אריין. וואל עס דאס וואסער פערטראגען. כוהל עס באלד אליין...

יאכאנע. נים דערנעבן זיך עס צו טהאן!

מירל (נעהט אפ אין א ווייט). "דאס לעבען"... "דאס לע-בען"... וואו ווענען זי, די פאלאצען, וואס ער האט געוואלט? "פריי בויט דאס לעבען אינטערן הימלען באלדענע פאלאצען אין ברוי-יאנען אין רינגען געפלאכטערט"... דארטען ווענען זי. אהן איהם וועל אויך זי נים געפונען... אהן איהם קאן אויך אפילו דעם טיף נים אריבערגעהן, אין ער איז דארט אויף יענער זייט. פון יענער זייט טיף איז ער געקומען, ביי נאכט, אין דער פונסטער האט ער זיך בעוועגט אין מין געפראגען לייב געווארעמט (נע דער אלטער). געה אהיים! אויך וויל אין דער נאכט אליין מיט דיר נים בלייבען... געה דיר, געה-אדער א גיט, העלף מיר דא א פאראם אויסבויען, וועל אויך מיר אויף יענער זייט אריבערקלייבען.

יאכאנע. די הייליגע נשמה פון זיין מאמען, די קרושה וואל פאר דיר ביים כסא-הכבוד בעסטען.

מירל. די מאמע איז דעם ווערענס א טאכטער געווען, געה אויך שרעק מיר פאר איהר.

יאכאנע. דער הייליגער נאמען פון זיין מאמען דעם קריש וואל דארט אין הימלען פאר דיר תפילה טהאן. מירל. (אנהערט). באבע, לאז מיר!

יא 5 נג. דער פערער נאמען פון דעם ווערן דעם קליש וואל
 דעם נאמען הימל אייפיהרען אין פאר דעם בעטען.
 מירל. ווען די שוויסט נישט, שפרינג איך באלד אין מיין
 ארץ, אט דא, וואו דאס האסער איז פונסטער אין שווארץ...
 ווי דאס איז דער געזאגט דארט צווישען די בימלעך, — אלץ איז
 איך יענער זיט. נאך ווען פערטווינדען וועגן דארט די בימלעך.
 איינעוואקסען... אפער האט ער ווי אלעין פערפלאנצט, אפשר
 היט ער דארט אלעין אין ווארט איך מיין... אפשר ווען קול
 קלינגט עס ווי פליעל-געזאגט...
 יא 5 נג. (שילעפט ווי פארן ארבעטל. קום, עס וועט באלד

ארגינען געהן.
 מירל. יעדעס מאל דעם ווען מיר, אז ביי נאכט איז ער
 געקומען אין האט א פאראם אייגענעם, איך וואל קענען גלייך אר-
 בערגען אין מיין לאזען צו יענע פאלאצען. (ריכט אים עטליכע
 געלע בלימלעך אין הארפט ווי אין טיף). טראכט עס טראכט עס,
 וואסער. טראכט עס ווייטער, גלייך צו איהם... זאגט איהם, אז מיר
 איז ווידער קאלט. זאגט איהם, אז ווער פערפארען ווי אין יענער
 נאכט, ווען דאס וואסער האט אינו איך א פערעל פערטראגען...
 זאגט איהם, אז ביהאב ביי ווען אין הארגען ווען ווארעמקייט געהאלטען,
 נאך איך קאן שוין מעהר נישט... זיכאן עס שוין מעהר נישט אויפ-
 האלטען... ווען דער לעצטער היף וועט אריינגעהן, שטארב איך...
 איך ווער א שטיק אייז, ווי דער ווער ווער דעמאלסט... (טראכט א
 ווילעל. צו דער אלטער). וואס ווארעם דא? דאך האט דער ווער
 איך דער וועלט געלאזען, די וואלט מיין שרעקען? אין היינע אויגען
 איז אזוי פונסטער, ווי בייס ווידען אין יענער נאכט, ווען ער האט
 אזוי שוידערהאפט גערעדט...
 יא 5 נג. איך וועל דעפן מענטשען. מען וועט דאך בינדען
 און מיט געוואלד עס צוריק פיהרען.

מירל. (שפאצירט אים בייס ברעג, הענט).
 אין פאלאצען רינגען פיל
 שטעהט א הייזער שעהנער שטיל,
 ווי א מלאך וועט ער דארט...
 ווי א מלאך וועט ער דארט...
 יא 5 נג. מיט שווארצע געדעמט וואלען ווערט דער הימל
 פערצייגען, באלד וועט א שלאקערעגען נישט, אין די וועט א נאקעמע
 אנשטען היילען הימל בלייבען.
 מירל. (מיט שמחה). ארגען וועט באלד געהן! די פמארעם

ווערען שטארקער, געדעמטער אין שווארצער... סוועט א רינגען
 נישטען — א מברל וועט ווערען... סוועט ווידער אלע פארמאען אראפ-
 טראגען, ווי דעמאלסט, ווען איך בין נאך א קינד געווען... ווען
 ס'האט די וועלט פערפליצט, ווען ס'האט דעם פרייז'ס שטיב פער-
 טראגען... מיט'ן וואסער וועט ער קומען, אלע פאלאצען — דאס
 נאמען לעבען וועט ער מיט ווען ברענגען. (ס'הערט ווען א מירמלען
 פון א ווייטען דענערן).

יא 5 נג. אט היינערט עלין געווייזן, קום גיכער אהיים, ביינעל
 דא מיט דיר נישט בלייבען.
 מירל. באלד, באלד וועט עס געשעהן. איך הער עלין דעם
 אנווא דורך די דענערען, באלד וועט ווען דער הימל שפאלטען,
 פערצייגען בלייבען וועלען אימלייפען, ביינעל ווערען אין ווארטען,
 (וועט ווען בייס רעכטען ברעג אין קוקט אריבער ווייט פון ווען).

יא 5 נג. (וועט ווען פון ווייטען). נישט נישט, מלאכי הבלה
 האבען די אדמענירעלט אין לאזען ווי נישט דעהן. וואלט ווער
 ס'איז דערנעבהן, וואלט מען ווי מיט געוואלד פון דאנען געגעממען.
 מירל. אף! ווען איך וואלט קאנען קוקען, קוקען ביי איך
 יענער זיט וועלעל... איך שפיר, אז דארטען ערניץ וועט ער
 — קום! קום! איך שפיר, אז די בייט נישט ווייט פון מיר — קום! באלד
 וועט ווען דאס וואסער פון די ברעגעס ווידער אהיכאפטען — איך
 שפיר עס, די דענערען וואגען מיר עס אן, אין נאנצען וועט ווען דאס
 היימלע אין וואסער געהאלטען. (ווארפט א בליק צו דער אלטער). וואס
 ווארטסטו?

יא 5 נג. (קוקט ווי שארף אן אהן ווערטער).
 מירל. באלד וועט ארגינען נישטען, עס וועט פלייגען פון אלע
 ווייטען — געה בעהאלט דאך אין שטיב... וואלט ווען איך אריבער-
 קלייבען איך יענער זיט? דארט איז פאר דיר גאר נישטא. בלייב
 עלין דא... געה אהיים, געה (רעגט ווען אויף) וואס היינטסטו מיין?
 ווען סוועט פיל ווערען דער טיף, וועל איך מיין איך יענער זיט ארי-
 בערקלייבען. (געהט אים מיט גרויס שמערצען אויפ'ן געזיכט). עס
 ציהט מיר אלע גלידער, עס ציהט מיר מינע הענט, מינע פיס... עס
 ציהט מיר מיין הארץ! איך קאן עלין מעהר נישט איינהאלטען אין ווען
 דעם לעצטען היף ווארעמקייט... פונסטערער, פונסטערער...
 יא 5 נג. (טרוט אים פון איהר האלז אקמיע, געהט צו שטיל
 צו מירליען אין טהיט איהר אן אויפ'ן האלז). העלף מיר, רפואו של
 עולם! רייס די אהיים פון די מלאכי הבלה, וועלעך האבען ווי פערפלאפט
 אין ווער נעץ...

מירל. (ווארפט די קמיע אין וואסער אריין).
 יא 5 נע. געוואלט! וואס וועט איצטער זיין? נוט קריגען אין
 מיידן. וואס האטו געמאכט? דעם לעצטען פונקט אין טיף געוואר-
 פערן!
 מירל. אלץ וועל איך מיטן וואסער אוועקלאזען, ביז כוועל
 טיף איף יענער זייט אריבערקלעבען.
 יא 5 נע. פערפאלען, פערפאלען, צום גרויז גענאנגען...
 כוועל ליפען וועלען מענטשען, מען זאל זיין דאנען וואס גיכער צו-
 נעמען... דא בייט טיף איז דאס נעץ פאר איהר געשריט. (ליפט
 אוועק מיט אלע כוחות, מאכט מיטן קאפ אין מיט די הענט).
 מירל. (קוקט איהר נאך). איצטער בין איך אליין געבלי-
 בען... איצטער וועל איך אלץ מיטן וואסער אוועקלאזען. (שלעפט
 דעם כאלקען צום ברעג אין ווארפט איהם אין וואסער). וואל ער געהן
 אהין, וואהיין דאס גאנצע שטובעל איז פערשטאממען (טראכט אוועק).
 זי איז נאך מענטשען גענאנגען, אין איך וועל טיף בעהאלטען...
 כוועל טיף דער פונסטערער נאכט איבערגעבען. (עס בלייבט זי צו-
 טערט איף). עס בלייבט! קוועט איז מיט מיר נישט... (מיט פרוי).
 וואס זעה איך עס פון ווייטען? ! מיטן וואסער... א פערעל שווימט
 אין אהים איהם מענטשען... אפשר שווימט ער מיט די גאלדענע פאלא-
 צען... ווי גוף... דאס וואסער טראכט זי... טראכט זי... (קוקט
 איבערדורג אוועק אריין צום וואסער). האלט! האלט! אב! עס
 בעווייזט זיך א פיער אלפין טיף... דאס גאנצע וואסער ווערט בע-
 ליכטען).
 א שטימע. (פון טיף אהים). נישט ווייט אדארף, מענטשען?
 מירל. האלט אב, האלט!
 צווייטע שטימע. האלט אב דאס געהילן!
 ערשטער. פון אנדענשען דארף?
 מירל. ווייט! דאס געהילן האט איהר געבראכט א פאראם
 צו פליען? מאכען א וועג צו יענע פאלאצען...
 צווייטער. זי איז משוגע.
 מירל. נישט לאזט זיך בלייבן מיטן וואסער... דאס וואסער
 וועט אייך פערטראגען. דאס וואסער האט אלץ פערטראגען... מיין
 מאמען, איהם... די קמיע... מיין גליק...
 צווייטער. פון וואנען ביזו? !
 מירל. (ווייזט איף יענער זייט טיף). איך בין פון דארטען.
 איך בין דא, נאך איך בין דארטען... ווערט עס וועט כאלד א סכסל

ווערען... איהר ווערט דעם הימעל... ווען דאס וואסער וועט זיך
 הילפען, וועל איך אריבער איף יענער זייט...
 צווייטער. וואס דארפסטו איף יענער זייט? קום מיט אינו.
 מירל. איהר פאדערט מיטן וואסער... איהר קאנט נישט ווי-
 סען, וואס איף יענער זייט איז. (עס העכערט).
 ערשטער. זי איז משוגע, לאזט דאס געהילן. ביז רעכט
 פונסטער וועלען מיר נאך א פאר ווארסט אפפאדערען. (דאס פליער
 פערשטוינדעט)...
 מירל. (שטערט אוועק אין קוקט אין דער זייט, וואס דאס
 פליער פערשטוינדעט. פלוצלעך ווערט אינוואהן). אלץ פערשטוינדעט פון
 מיר, אלץ פערשטוינדעט, אלץ איז צו מיר אין דער פונסטער געקומען
 אין איך דער פונסטער ווערט אלץ פון מיר פערשטוינדען... מיין
 הארץ האט ער פון מיר געגעבען אין ווייט האט ער פון מיר געלא-
 זען... מיין הארץ האט זיך קיין מאל אהי נישט געריסען... מיין הארץ
 האט קיין מאל אהי נישט געבענקט... מיין הארץ האט נישט געוואלט,
 אז איף יענער זייט איז אלץ פארהאן... מיין הארץ האט ער פון מיר
 פערטומען אין מיר איף דער זייט געלאזען... (טראכט אוועק).
 אפשר האב איך צוגעמאכט מיט דער קמיע מיין הארץ פערלאזען?...
 ווען איך פלעג ווען מיטן ווערען, איז מיין ציג שטעם געווען.
 איך בין גארש געווען אין מיין הארץ איז דאס געווען. איך קאן שלין
 מעדער נישט אויסהאלטען... (עס העכערט). דער הימעל כווערט זיך
 איף מיר. וואלט שוין ארעגען נישט! עס העכערט אין קיין רעגען
 איז נאך אלץ גיטא... (טראכט אוועק). וואס האבען די מענטשען
 נאך וואס געוואלט פון מיר? וואהיין האבען זיי מיר געוואלט פיהרען?
 וואהיין גערט דאס וואסער?... פונסטערער, פונסטערער ווערט איהם...
 דעם ווערען אריין בלאנדענען שוין ווערער איהם פאר מיר... זיי
 קוקען מיר שלין אן פון אלע ווייטען - וואס וועלען זיי פון מיר? ! אף
 דארטען ווענען צו מיר וועט אריינען... לעכטיגע... שיינען זיי צוויי
 לעכטיגע דימאנטען... אין דעם ווערען אריינען - אין וואס וועלען
 זיי פון מיר? ! (עס העכערט שטארקער). קאלט... מיר ווערט קאלט.
 דער פראסט כאפט מיר איהם... (בלייבט שטעהן צושטרייט, קי-
 קערט איף יענער זייט).
 יא 5 נע. (איהר קול הערט זיך פון ווייטען). מיט געוואלט.
 ביגדען, מיט געוואלט זי פון דאנען צוגעהען. (קומט אן מיט איהר
 נאך א פאר מענטשען).
 מירל. (ווערטראקען). זיי געהען. מיט געוואלט... כוועל
 מיר נישט לאזען... צוויי וועל איך נישט געהן...!

ער שטער. מיט געוואלד וועלען מיר זי עס צדיק פֿוהרען.

גינדען!

יא 5 נע. ראטעוועט מיר מיין קינד! ראטעוועט מיר מיין קינד!

מירל. לאזט מיר... לאזט מיר! איך האב קיין נשמה

ניט... לאזט מיר עס לעבען...

ער שטער. (געהט מירלען פארן האנד). קים מיט מיר.

מירל. כוועל שטארבען, ווען אידע געהט מיך נאר צו פֿון

דאנען!

יא 5 נע. דאס גען ווערט שטארקער... געהט זי צו וואס

גיכער!

ער שטער. (וועל זי פֿוהרען).

מירל. אידע רייסט מיך אָב! עס ווערט מיר פֿונסטער אין די

אייגען! עס דרעהט זיך מיר מיין קאפּ... לאזט!

יא 5 נע. ראטעוועט, ראטעוועט, געהט זי צו פֿון דאנען! (עס

דווערט):

מירל. (ווערט זיך שטארק). אידע רייסט מיך פֿון לעבען

אָב... פֿיין שלין אזוי ווייט פֿון מיין הויז פֿערהאנגען... (מיט שמחה,

זי ווערט וואָס פֿון ווייטען). די פֿונט דאָ! קים שלין גיכער!... ער ווינקט:

ער רופט... גיכער קים, רייס מיר אַהיים פֿון ווערע הענע, כאָפּ מיך

אידע פֿעסט ווי דעמאלט בי נאכט... איך ווער ווידער פֿערהאנגען

רען... גיכער... ווי רייסטן מיך פֿון דיר אָב... ער געהט אין נאָך

אידע אלע גאלדענע פאלאצען אין דעניגען געפלאסטערט... אדער!

אדער!

יא 5 נע. אים נאָטעס וועלען געהט זי צו פֿון דאנען... רייסט

זי פֿון דעם גען אַהיים.

ער שטער. איך שרעק מיך.

צוהיטער. (שטאַלץ). נאָט איז מיט אַינוו! וועלען מיר זי

נאָר געהען (ער געהט זי פֿעסט אָן).

מירל. (שרייט כערצווייפֿעלט). ראטעווע מיך! ראטעווע

מיך... רייס מיך פֿון זי... (זי פֿוהרען זי אַוועק מיט געוואלט. אידע

יאָמערליכער געטרוי ווערט אליין שוואכער אין שוואכער... עס בלייבט

אין דווערט. שטיל).

מירל. (לייפֿט מיט אלע כוחות גלייך צום טייף — שרייט):

גלייך צו אידע... פֿונט געקומען! געהט מיך אידע שטארקער שטאר-

קער... איך שפּרינג צו דיר — מיין גליק! מיין לעבען... כאָפּ מיך!

(ווארפט זיך אין טייף אריין. ס'ווערט זיך א פליעסק פֿון דעם וואסער...
א בלייז בעלייכט די גאנצע געגענד אייניגע סעקונדען. פֿון ווייטען
ווערט זיך ווי יאכגע אין די מענשען לייפֿען צום טייף מיט ווילדע
אויסגעשרייען. אויף יענער ווייט טייף בעווייזט זיך דער אימבעקאנ-
טער ווי אין א בלאסען שיינ בענאסען).

(פֿאָרהאנג).

הבריים בלומען

אדראמאטישער עטיווד

פון

פרץ הירשפיון.

געוויסעס — לילן.

פערזאנען:

אלחנן.

נעמי.

בעלא, עלטערע טאכטער.

רבקה, יונגערע טאכטער.

נחמיה.

א גרויסער צימער שאן בעסעבלויט. לונקס צוויי פֿענסטער, וועלכע קוקען אריין אין א גארטען. נעכטן ווי א ווייכער רוח, אנטקעגען א טוהר אין א צווייטן צימער. אין דער רעכטער האנד נאך צוויי טוהרען.

פארנאכט.

בעלא (ליגט אויפ'ן רוח). קוקט זיך אים יעדער וועלכע שטאיק אינדרויסן.

נעמי (פֿענסט די טוהר רעכטס, קומט אריין).

בעלא שפרינגט אויף דערשטאקען. ווער איז עס? ... כהאָב געהערט מירט אינעם דער טוהר ... דאָס בוזט מאַמע?

נעמי. ווידער בוזט אלון? וואָס בלייבסטו רק אלון אין שטוב?

בעלא: לאז מיר מאַמע!

נעמי. אבער וואָס בלייבסטו רק אלון? וואי איז רבקה? בעלא. איך בין נישט אלון; איך בין נישט אלון. (פֿעוויזט צו דער טוהר אנטקעגען). איך הער זיך צו צו יעדער טריט אין יענעם

צימער ... ווען איך הער נאך זינע מירט, שפירט איך זיך שוין נישט אריין.

נעמי (פֿעוויזט). דער ווידע איז דאָרט?

בעלא. דער ווידע איז דאָרט. איך הער, ווי וועלכער איז שטאלן איז זיין מירט, ער שפירט נאך נישט, וואָס ארום איהם איז.

נעמי. טאכטער מינע, נישט מאַך מיר גרעסער דעם טוהער מינעם. געטע האָט מיר שוין דער, וואָס אין הימלעל בעשטראַפֿט.

דעה, איך האָב שוין נישט קיין טרערען צו בעווייזען דאָס אינגליק. בעלא. וואי איז רבקה? וואָס זעהט מען זי נישט דעם גאנצן

צען טאָג? זי געהט אים אלון אינעם שטאָרט. כאיז שוין פֿאלד נאכט — אין זי איז נאָך נישט.

נעמי. פֿאַר איהר שרעקט מיר נאך דאָס האַרץ. ביי נאכט האָב איך געהערט, ווי זי האָט געלאַכט פֿון שלאָף — אבער שטארק געלאַכט, כהאָב זיך דערשטאקען.

בעלא. (קוקט זיך ארום צושטרייט). ביי נאכט האָט זי גע-לאַכט. זי לאַכט שטענדיק. איהר פנים לאַכט אלון, איהרע אויגען לאַכען אויך ... וואי איז זי אינעם — רבקה?

נעמי. קום, טאכטער מינע, אין טאָרטען. וועסט זיך אפֿן סעל אפֿברייטען.

בעלא. נחמיה איז נאך היינט נישט געווען? דאָכט איהם טאָר נישט ... נחמיה איז ... זיך זיך געהענטער צו מיר, מאַמע. כהאָב נעמירט, אז ער וועט קומען ... עס שוועבט וואָס וואָס אין אלע ווינקעלעך. ווען איך געה ארום, ווען איך ליג אין האַלט פֿעלד פֿעסט פֿערימאכט די אויגען, זעה איך שטענדיק איינס: ער געהט זיכער אים, אין נאָך איהם שפּאַצירט נאָך אפֿעם איינער מיט מיר.

וועדער אויגען ... אין זינע גלידער קנאקען אַ ביין אין אַ ביין.

נעמי. וואָס איז מיט דיר, טאכטער מינע?? וואָס וועסטו? בעלא. איך זעה ... איך שפיר ... מיר דיכט זיך, אז יעדע נאכט לאזט זיך אַראָפֿ אַ גרויסער, שוואַרצער פֿליגלעל איבער איינער שטוב ... איך זעה יעדע נאכט ... מאַמע! וואי איז מירן שוועסטער?

פֿאַר וואָס האָסטו מירן שוועסטער דוהיקעט געשטעקט? ...

נעמי. קום, מיר קינד. אינעם איין האַרצען האָב איך איין ברויזען אויסגעטראָגען: פֿון איין מילך האָט איהר ברויזע געווינען ... קום.

בעלא. איך קען דעם ווידען אלון נישט לאזען.

נעמי (פֿעוויזט זי). קום מיט מיר; קום מיט מיר ... (געווען ארום).

(פויגלע).

נחמיה (קומט אריין. קלאפט אין מוילד אנטקעניגן).

אלהנן (עפענט ד' מוילד). ווער קלאפט עס? (בעמערקט נחמיה) אף, נחמיה! איהר זענט עס. כהאב שוין הינט געמאכט וועגן אייך. (קוקט זיך ארום) איז נאך קיינער אין שטוב נישט געווען? איהר האב געמיינט, אז רבקה איז אין שטוב. כהאב געמיינט, אז וו שטעהט אינטער דער מוילד אין הערט זיך צו... (שטיילעלעך) אלץ געהט איבער ביזנעס: קינדווייז פלעג איהר האלט האבען שטעהן אינטער דער מוילד אין צוהערען זיך, וואס מען הערט... איז נאך קיינער נישט?

נחמיה. פון וועמען, היבט מיר, האב איהר געזעהן בעלזא מיט איהר מיטער. ווי זענען אין נאמען געמאכט. אלהנן. ווער גיט. איהר היט זיך פון ווי. וויבער מאכען דעם שרייב נאך טרעטער. ווי האבען מיר מיין קאפ מיט טרעטער נאם געמאכט. - וואו איז רבקה?

נחמיה. איהר האב זי נישט געזעהן. אלהנן. דאס איז נאך דער איינציגער קימל פון אינער לעבען. (קלאפט נחמיה איבערן פלייצע) טי, דערזעהלט מיר וואס? נחמיה. וואס קען איהר ארויס דערזעהלען, אז ס'זאל זיין פאסענד פאר אייך?

אלהנן. אלץ איז פאסענד פאר מיר... כהאב אלץ אין מיין לעבען איבערגעלעבט. - נאך שווער איז צו טראגען וועגער אין קבר אריין... (וועגט זיך אויפן דוואל, קלערט אויילע). יא, איהר זענט נאך זיג - וואס מיר, וואס פיהלט איינע הארץ? נחמיה. עס האפט, עס לעבט - אויב האפטונג אין לעבען איז אין דעם פאראן.

אלהנן. אויב לעבען איז אין דעם פאראן... מרים... אין מיין שטוב איז געשעהן, אייגענטליך, אומאני געוועהנליכע זאך: מיין זון איז ביי מיר געשטארבען. כהאב געמוזט אויף זיין: נאך אינטערזאכן האט זיך ווער אין מיין שטוב אריינגעגאנגען... נישט גאנץ דוהיג איז דא איהר... יא, נחמיה; שווער צו טראגען מיט זיך מרות אין קבר אריין.

נחמיה. רבקה איז שוין לאנג איבערגעלאנגען?

אלהנן. ד' פערלער. זענען שוין אומגעשניטען, יא? ד' נאריבען אויך אומגעפיהרט? עס גיטס רעגנעם, אין ד' פערלער מווען שוין געווען זיין שווארץ... שווארץ געווארען. געווען האט געמוזט

פלייצען טארבען אינטערן רעגנען... שטעהן שווארץ. וועלען שוין צופילט ווערען...

נחמיה. עס געהט נאך קיין רעגנען נישט. הינט איז ווער שוין.

אלהנן. צווישען ד' שווארצע פערלער קריכען איהר שוואר-צע קראכען אין שרייבן.

נחמיה. איהר האב לעבט צוויין אין פערלד אין איהרען וועמען. ד' שניטער אין שניטערונג קריכען זיך צווייף אין איין בינעלעל אין וועגען, אין שטייפן...

אלהנן (ערוואכערט). ווער קלאפט עס אין מיין וואנד... מען קלאפט... וואס קוקט איהר מיר וואו? נחמיה?

נחמיה. איהר קוק, ווי עס שפיעלט נאך ד' יעגער אין איינער איינען.

אלהנן (זיין קול צוהערט). אף, וואו זענען זיי מינע קינד-דער?... וואו האבען זיי מיר געלאזט? שטיל אין דוהיג בון איהר ביי מיין מאמען אין שוים געוועסען: געלענט מיין קאפ אויף איהר מילדען ברויט. פון אפענעם פערנסטער האט אומפאסער ווינד גע-טראגען אין געלעט מיין פערזאליט געזעט... יא, דאס האט דער שטערם-ווינד זיין זינגער בודער, צו מיר געשיקט... דאס הארץ מינים האט געציטערט... שטארק געציטערט (קוקט זיך ארום). ווער קלאפט עס אין מיין וואנד? הא? יא, נחמיה. איהר האב געזעהט אז איהר העלענט אין וועג אריין זיך לאזען?

נחמיה. ס'זאל זיך נישט שלאפען דעם נאמען לעבען אויף דעם ארם, וואו מיין קבר דארף זיין. אומגעשטארבט איהר האב זיך געבויען ווערען?

אלהנן. א שטערם האט זיך אין מיין שטוב אריינגע-טאן... פערלער איז מיין מאמען דער שטערם געווען; זי האט מיר וועגען איהר גאר נישט געראכט, נאך נישט געראכט... יא, ער האט נאך מיר שלוחים געשיקט... ס'פערלעכט זיך, ס'פערלעכט זיך וואס וואס ס'איז פערפלאנצט געווען... - ס'קלייבט זיך נישט אויף ארעגען?

נחמיה. ד' זיין שניט אין ס'איז הינט געווארען שוין. אלהנן (ערוואכערט). וואס, ד' וואסט עפעס? נחמיה. איהר זאג, אז איהר זענט נאך מינטער אין פריש, ווי אין דער יעגער.

אלהנן. מערקווינד: מינע מיטעלע איהרען זענען פון מיר אינאנצען פערשוואנדען געווארען אין קינדערשיש טארישקייטען שוין.

מען פאר מיר ארויס. איך בין קינדווייז א בעל-פחדן געווען. איבער
שמוץ איז אויך א הויכען ארט געשטאנען, ס'פאָלגט זיך זעהן די
נאנצע געגענד ארום. דער טיף, וואָס איז נישט ווייט דורכגעגאנגען,
פאָלגט זיך יעדע וועכטע צווייטע, אין די נאנצע געגענד איז געשטא-
נען אין וואַסער. אין שוואַרצע, און בלעטער, פאָלגט שטעהן. די
בוימער פון העלפט אין וואַסער, אין פאָלגט מיט די נאקעטע צווייטע...
פאָלגט ביינאכט מורא האָבען אליין צו שלאָפֿען. מיר פאָלגט זיך
אויסצולאָפֿען, און די בוימער הויבען זיך אן ביינאכט צו געווענען
אין וואַסערען אים איבער די בלעטער... ס'ווערט פֿינסטער... כוועל
מינע קינדער געהן וועגן... קינדער מינע, קינדער מינע! וואָס האָט
איהר טיף פֿערלאָרען!...

נחמיה. איהר זענט נישט אליין.

אלהן. כהאב זיך נאך פֿערפליידערט... כהאב זיך נאך
פֿערפליידערט. איך וועל געהן צו מינע קינדער נעהט ארויס פֿון
שטוב (האָט איז דער שטוב אַליין, דאָס איז דער שטוב אַליין...
נחמיה (בלויבט אַליין זינען אויפֿן דוואַר).

(פֿויער).

רַבֿקה (קומט אַריין, וואַרפט זיך נחמיה'ן אויפֿן האַלד. בוזט
דאָ: וואָס האָסטו זיך אזוי געשפּעגלט? כהאָב שוין קיין כח
נישט געדאָט צו וואַרטען אויף דיר (קומט איהם), איך וויל לעבען—
און דאָ— אַמטען מיט-טרוק... ס'איז נאך ווידער ליכטיג געוואָרען...
קינדער נישט?

נחמיה. כהאָב מיט'ן אלטען פֿערבראָכט. זינען איינען בלאָג-

זענען איהם דערשטאָקען.

רַבֿקה. בעלז איז אויך נישט?

נחמיה. נישט.

רַבֿקה. די ווויז נאך נישט, און די בויז דאָ?

נחמיה. זיי מווען אלע אין גארטען זיין.

רַבֿקה. דער ווידע איז אויך נישט?

נחמיה. נישט.

רַבֿקה. אין די מיטער?

נחמיה. די מיו הויטען בעלז'ן, זי וואָל זיך נישט שרעקען.

רַבֿקה (שייט אים פֿון שוויק א פאָר פֿערשיידענע בלומען).

זעה, וואָס בלומען איך האָב געפֿאָכט! איך בין אינטערעסירט שטאָרט

געווען. האָט האַרץ האָט מיר געוואָנט, און די בויז שוין דאָ...

כהאָב זיי אלע פֿאר דיר געריסען. די נאנצע נאכט האָב איך נישט

געקענט אנאָיג פֿערמאָלען. כהאָב זיך קוים פֿון פֿריהמאָרגען דער-
וואַרט, איך וואָל קענען פֿאר דיר פֿרישע בלומען קלייבען... די
מיטער האָט מיך נישט געלאָזט געהן, איך האָב זיך אַרומגעגלעבט
— זעה, זיי שטען דאָס איז!

נחמיה. ווייז, איך וועל דיר זיי אין דיינע לאָקען איינפֿלעכטען.

רַבֿקה. כהאָב מורא פֿאר דער שוואַכסטער. זי וועט זעהן

בײַ מיר בלומען אויפֿן קאָפּ. זי וועט פֿערשטעהן, און כהאָב זיי

אויפֿן בית-עולם צווישען די קברים געריסען... הערסט, נחמיה, וואָס

ביינאכט איז געווען? די מאַמע האָט זיך אויף אויפֿגעכאָפט פֿון

טראָג. איך האָב געדעמלט, נאך די אויגען זענען בײַ מיר געווען

אפֿען. איינמאָלען אפֿען... אין איך דער: עס געפֿענט זיך די טויר;

אין דערנאָך שטילע, נאך שטילע טויט, קינדערשע טויט... אין איך

זעה, מיין פֿופֿע, וואָס פֿילע זיך מיט איהר שטענדיג שפּיעלען

געהט אים איבער'ן שטוב... אפֿער אזוי שטען! די בלאַנדע לאָקען

איהרע צוואַרפֿען אויפֿן שטערען. כהאָב זיך שטארק צילאכט, —

אפֿער שטארק געלאכט!

נחמיה. וואָס האָסטו געלאכט?

רַבֿקה. זי האָט זיי אַקליין מלאכל אויסגעזעהן. כהאָב אויס-

געצויגען די הענט אין געוואָלט עס אַכאפּ טהאָן אין אויפֿן געלע-

נער אויפֿגעהענגען. אין כהאָב זיך פֿאר מיין אייגענער נאָז געכאָפט

(לאַכט), כהאָב אזוי פֿעל געלאכט, און כהאָב שוין נישט געקענט אויס-

דאלטען... איינמאָל בויזט דאָ — אָט האָסטו דיר! (שייט איהם אָב מיט

בלומען) אָט האָסטו דיר...

נחמיה. וואָס האָסטו זיי געריסען?

רַבֿקה. כוואָ דאָך דיר, און כהאָב זיי אויפֿן בית-עולם גע-

ריסען. כהאָב מורא: זיי קענען זיך נאָך אין שטוב הערוויסען, און

כהאָב זיי אויפֿן בית-עולם געריסען.

נחמיה. געהט אויף אויפֿן בית-עולם?

רַבֿקה. נאָרעלע: איך קלייב דאָרט נאך די בלומען. די

שענסטע בלומען וואַסען אויפֿן בית-עולם. וואָ מיר, נחמיה, ווער

פֿערזיט עס דאָרט אזוי פֿעל בלומען?

נחמיה. דאָס זענען שענע געדאנקען, וועלכע מען האָט דאָרט

לעבעדיגערהייט געטראָגען — איז פֿון זיי שטענע בלומען אויסגע-

וואַסען.

רַבֿקה (געקוקט די בלומען). אָף, זיי וואַנדערליך! כהאָב עס

נאך קיין מאָל נישט געוואַכט. (קומט איהם) אלעס דערצעהלסטו מיר,

אלעס דער צעהלסטו מיר ... ראווען, רויטע ראווען וואססען דארט אויף.

נחמיה. אין נאנצע בלומען-שטריכען האסטו געוועהן?

רבקה. גיין.

נחמיה. אויף אנאנדער ארט וואססטו אויס אנדערע שטחים מיט וואלדלעך בלומען.

רבקה. כהאב עס יא געווען - אין אפשר האב איך עס נישט געוועהן. - וואס בעדייט עס?

נחמיה. דאס איז א צייכען, אז אויף יענעם ארט האט מען בערגאפען אדארן ... וואס איז פיל מיט לעבע געווען, וועלכעס האט מיט לעבען געשטאמען - איז אויף דעם ארט א שטחים בלומען אויסגעוואקסען.

רבקה. (פערוואנדערט). קען מען אלעבעדיג הארץ אויף בערגאפען?

נחמיה. יא, עס טרעפט.

רבקה. (פערטראכט זיך). אף, מ'זיין שוועסטער מוז אויך קיין הארץ נישט האבען ... געשטארבען איהר הארץ ... שווארצע פליגעל - וואס זי, הענגען איבערן שטיב ...

נחמיה. דו פלידערסט אויף?

רבקה. ווען איך וואלט וויסען, וואס פאר אנדערע עס ליגט אין יעדען בלימעלעך, ווא, נחמיה, וואס קען איצטער טראכטען אט דאס בלייב בלומעל? (שייט נחמיה'ן אפ מיט בלומען, אט האב איך זיך מיט שענע געדאנקען אפגעשטאמען.

נחמיה. גיב, איך וועל איין דינע אויגען קוקען אין דיר

אמעשה דער צעהלען.

רבקה. וואססטו עס פון מינע אויגען לעווען?

נחמיה. איך וועל זי פון דין הארץ שעפען.

רבקה. קיינער איז נישט?

נחמיה. קיינער איז נישט!

רבקה. אין טאמער וועט ווער קימען?

נחמיה. ווער קען קימען?

רבקה. נא, איך וועל שוין מעהר נישט פרעגען. (מווערט פונקטערט).

נחמיה. (לעגט זיין קאפ אויף איהר שולטער).

רבקה. ווא, מיר ווען איין בלומען.

נחמיה. דו האסט עס זי געבראכט.

רבקה. אויפ'ן בית-עולם געריסען.

נחמיה. געדאנקען געריסען ... הייליג איז דאס, וואס ווערט אינשולדיג געטוהן.

רבקה. וואססטו מיר דער צעהלען?

נחמיה. עפען ברייט דינע אויגען.

רבקה. גיב מיר דין קאפ.

נחמיה. איז דיר וועגט מ'זיין הארץ?

רבקה. דו לאכסט?

נחמיה. ווייט, גאר ווייט - דארט, וואו דער הימעל לאזט זיך אינגאנצען שראב, דארט וואו די שטראהלען פון אינווער ווען קומען גאר נישט צו, איז פאראן א וואונדערשעהנעם לאנד - דאס לאנד פון לעבען אין גליבען ...

רבקה. איז דארט פונקטער?

נחמיה. אין דא איז פונקטער?

רבקה. ביי אינו אין שטיב?

נחמיה. יא.

רבקה. נא, כוועל שוין מעהר נישט פרעגען!

נחמיה. אין יענע מענטשען האט גאר אנאנדער גאט גע-שאפען - ליבע אין גליבען וועגן דארט די מושלים. אנשטאט א הארץ האט דארט קינער גאט די מענטשען - א זיין געגעבען, וועלכע שייט ליבע, גליבען אויף אלע וועגען, אויף אלע שטענען, וואו גאר דער מענטש וואל אפ'ס נישט שטעלען ... יענער גאט האט דארט ביי די מענטשען אין די אויגען איינגעפאסט פלאמען הויסע, ווי די ליבע וואלד. אין די וועגערער בלאנזשען אים אין דעם וואונדער-שעהנעם לאנד. אין ווען דורך לעבען אין הויסען גליבען פרעסען, שריקען ווען ברוסט צו ברוסט און הארץ צו הארץ, ווערט ערשט דארטען דאפערט ליכטיג. עס שווערט, עס פונקטלעך דער נאנצער געגנער ארום. אין שטראהלען שריקען אויף מיינענער מילען ... אין די מענטשען פערשטעהן דאמאלסט דארט, אז דאס האט א הארץ א הארץ געפונען. אין עס טרעפט, אז די שטראהלען שלאגען דורך דעם הארמען הימעל, ווי ריכען דורך די שווערע וואלקען אין טראג-נען זיך אין לאפטען, ווי הויסע פילען ...

רבקה. פאלען זיי אמאל צו אינו אויף דער ערד אויף אראב?

נחמיה. עס טרעפט.

(פויגל).

רבקה. איך וועל איין דינע אויגען קוקען.

נחמיה. וואססטו עס פון מ'זיין הארץ שעפען?

רַבָּקָה. אִיךְ ווֹיל דער וואָס דערצעהלען.
נחמיה. פֿין ליבע אין גלייבן?

רַבָּקָה. אַט ווֹיל אִיךְ באַלד בעטראכטען... פֿין בלומען -
גוט? אַמאָל איז געווען אַ שטאָרט... ניין - וואָס איז עס נאָך
געווען? אין געבן דאָס אַ הייבט באַר, אין געבן באַר אַ שפּער
מאָל - נאָך אַ שפּער מאָל! גיט קיין מענטש אין גיט קיין פֿויגעל
האָבן געוואָלט פֿין יענעם מאָל... ניין, פֿויגעל האָבן יאָ גע-
וואָלט! אין פֿין דרייַען באַר האָט אַ קוואַל געשאַסן און פֿלעגט
אין מאָל דך וואָפּקלייבן. אין פֿין מאָל פֿלעגט זיך דאָס טייַכעל
שטיל אַרױסלענעלען אין לױפֿען ווייַט ווייַט, אַזוי אז דאָס ווען אין
דאָס אַרױן. אַמאָל, בײַנאַכט, איז דערנעפֿלױגן אַ מלאַך אין לױפֿ-
טאָן, אין ער איז געווען בערהאַנגען מיט קלױנע רױנע נשמהלעך פֿין
קלױנע רױנע קינדערלעך. דאָס האָט ער זײַ אױפֿגעקליבן פֿין אלע.
אלע ווינגלעך. געטראָגן האָט ער זײַ אין בלאָזען הימל אַרױן אױף
אױפֿערנאַכט. אין ווען דער מלאַך איז געווען אױפֿער יענעם שטילען
מאָל, זענען צוויי קלױנעקע פֿערשלאָפֿענע נשמהלעך פֿין דעם
מלאַך'ס פֿלינגלעך אַרױפֿגעפֿלױגן גלייך, גלייך אין מאָל אַרױן. אין דער
מלאַך האָט עס נאָך גיט געשפּורט; ער איז גלייך צום הימל אַוועק-
געפֿלױגן. אין אין מאָל בײַם טייַכעל זענען געוואָקסן צוויי ווייַסע,
שניי-ווייַסע, שלאַנקע ליליען. זענען די צוויי נשמהלעך אין די
געפֿער פֿין די צוויי ליליען אַרױפֿגעפֿלױגן. די נאַכט האָט זײַ
פֿערשלאָפֿערט. גענינגען, ווען די זון איז אױפֿגעגאַנגען איז אױף זײַ
שטאַהלעך-ליכט געפֿאַלען אין זײַ האָבן זיך אױפֿגעוואַכט. אין
אײַן נשמה האָט גיט ווייַט פֿין זיך אַ צווייטע דערשפּורט... אין
ווען סײַז געוואָרען אַווייַטעל האָט זיך געפֿונען אײַן ליליע צו
דער צווייטער אין אײַן נשמה האָט די צווייטע געקױטשט...
אױדער קאָם פֿאַלט אױף נחמיה'ס שילטער.

(שטיל).

נחמיה. נב מיר דינע אויגען.
רַבָּקָה. וואָסט מיר וואָס דערצעהלען?
נחמיה. אִיךְ ווֹיל אין זײַ יענעם מאָל געפֿינגען.
רַבָּקָה. אין די צוויי נשמהלעך?
נחמיה. יענעם פֿרישען קוואַל.
רַבָּקָה. נב מיר דינע אויגען.
נחמיה. די וואָסט וואָס דערצעהלען?
רַבָּקָה. אִיךְ ווֹיל יענעם לאַנד געפֿינגען.

נחמיה. וואָסט דאָרט יענע מענטשען זעהן?
רַבָּקָה. אִיךְ ווֹיל דאָרט יענע הערצער געפֿינגען... ש-ש-ש:
מען געהט!

נחמיה. זײַ לאַנגע זיך שוין מיטן טרויער ווערן.
רַבָּקָה. בעלזאָס קול הער אִיךְ, דאָס איז זײַ.
נחמיה. לאַמיר אַוועקגעהן פֿין דאָנען.
נחמיה. לאַמיר דורכֿן פֿענסטער אַרױסקריכען.
רַבָּקָה. לאַמיר אַרױסגעהן דורכֿן פֿענסטער, אין גארטען אַרױן.
מיר וואָלען זיך צווישען די געדיכטע אַפּעל-בױמער בעהאלטען. נעם
די בלומען מיט.
נחמיה. קום, מיר וואָלען דאָרט פֿרישע בלומען רױסען.
(קריכען אַרױס דורכֿן פֿענסטער).

(פֿויגל).

אלחנן. (קומט אַרױן. נחמיה! נחמיה! ער איז נישטאָ?
נקלערט אַווייַלעך, פֿרעמד איז מיין מאַמען שטודען געווען... פֿרעמד
איז מיין זינגער טױט-שרעק געווען... מען רופֿט מיך... ווער
קלאַפט? ווער קלאַפט?)

בעלזא. (קומט אַרױן. וואָרפט זיך דעם אלטען אין די אַרעמס).
זיידע... זיידע! בעשען מיך. בעשען מיך... זעה, שוואַרצע
פֿלינגלעך לאַנגע זיך אַראָפּ אױפֿער אינגער שטוב... אִיךְ האָב אױס
געוואָרען געבן אינגער שטוב... ער געהט אױס און זינגט גלייך
קנאָקען אַ בױן אין אַ בױן... עס קנאָקען זינגט גלייך... זיידע... רעד
וואָס!... וואָס שווייַטש... זאָג פֿאַטש אין וואָרט... פֿאַטש אין
וואָרט... אִיךְ שטאַרב פֿין שרעק...

אלחנן (שעפּטשעט). מען קלאַפט... מען קלאַפט...
בעלזא. רַבָּקָה! וואָ איז רַבָּקָה? ווער האָט דאָ בלומען
געבראַכט? אִיךְ דער אַריה פֿין בלומען...

אלחנן. קברים-ריה דאָרט זיך פֿין זײַ! בלומען מיט קברים-
ריה... אױפֿן בית-עולם צווישען די קברים געוואָקסן...
בעלזא. זיידע בעשען מיך! שוואַרט פֿינסטער אַרױס...
אלחנן. סײַפֿעכט זיך אין מיין האַרץ... אלץ פֿרעכט זיך
דאָרטען... דער שטודען האָט זיך אַהין אַרױנגערויפֿען... ווער
קלאַפט עס אין מינע ווענד?... ווער קלאַפט עס אין מינע ווענד?...
ווער קלאַפט עס אין מינע ווענד?...

בעלזא. (שילעט זיך צום אלטען אין שרעק). אַט געהט ער...
אַט געהט ער... אַט געהט ער... (שוואַרט פֿינסטער. זײַ בלייבען

בידע שטעהן פֿעסט נעממעמט. ציטערן פֿון שרעק. דורכ'ן אפֿע-
נעם פֿענסטער טראַגט זיך פֿון גארטען נהמיה'ס אין רבקה'ס געזאגט.
זי וועגן אין צוויי שטימען :

עס שלאָגט פֿון פֿאר אַ וולבער קהאל
פֿער-פֿלייצט דעם טאָל, פֿער-פֿלייצט דעם טאָל
פֿער-פֿלייצט דעם טאָל!

זעלמען שענע בע-גראַפֿט דער מענש
מיט זי-נע הענד, מיט זי-נע הענד,
מיט זי-נע הענד!...

ח: ל נ א, אלול תרס"ו.